

Τ.Ε.Ι ΗΠΕΙΡΟΥ
ΣΧΟΛΗ: ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ ΓΕΩΠΟΝΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ: ΖΩΙΚΗΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΑΡΤΑΣ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

ΘΕΜΑ: ΠΡΟΒΑΤΟΤΡΟΦΙΑ ΣΤΗΝ ΟΡΕΙΝΗ ΚΟΡΙΝΘΙΑ

ΦΟΙΤΗΤΗΣ: ΣΤΡΙΦΤΟΜΠΟΛΑΣ ΑΡΓΥΡΙΟΣ
ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ: ΧΑΤΖΗΖΗΣΗΣ ΛΑΜΠΡΟΣ
ΜΕΛΕΤΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ: ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΜΑΓΚΛΑΡΑΣ
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΑ ΦΩΤΟΥ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ.....	2
ΕΙΣΑΓΩΓΗ	3
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1^ο	
1. ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΚΑΙ ΣΗΜΑΣΙΑ.....	4
1.1 Επισκόπηση της ιστορικής εξέλιξης	4
1.2 Καταγωγή και εξημέρωση	4
1.3 Ο κλάδος της προβατοτροφίας	5
1.3.1. Στον κόσμο	5
1.3.2. Στην Ευρώπη	6
1.3.3 Στην Ελλάδα	7
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2^ο	
2. ΠΡΟΒΑΤΟΤΡΟΦΙΑ ΣΤΗΝ ΟΡΕΙΝΗ ΚΟΡΙΝΘΙΑ	10
2.1 Γενικά.....	10
2.2 Γεωργικά στοιχεία και κλίμα	12
2.3 Βοσκότοποι	13
2.4 Σταβλισμός των προβάτων στην Ορεινή Κορινθία.....	14
2.5 Εξέλιξη του πληθυσμού των προβάτων στην Ορεινή Κορινθία.....	17
2.6 Παραγωγή και διάθεση γαλακτοκομικών προϊόντων στην Ορεινή Κορινθία.....	17
2.7 Εκτρεφόμενες φυλές στην Ορεινή Κορινθία.....	19
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3^ο	
3.1 ΑΝΑΠΑΡΑΓΩΓΗ.....	25
3.1.1. Φυσιολογικά χαρακτηριστικά αναπαραγωγής.	25
3.1.2. Αναπαραγωγική ικανότητα και αιτίες που την επηρεάζουν	25
3.1.3. Απαραίτητες εργασίες καθώς και διατροφικοί χειρισμοί πριν τον τοκετό στα πρόβατα.....	28
3.2 ΔΙΑΤΡΟΦΗ.....	29
3.1.1 Πριν τη γέννα.....	29
3.2.2 Μετά τη γέννα.....	30
3.2.3. Νεογέννητα Αμνοερίφια.....	31
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4^ο	
ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΑΠΟΔΟΤΙΚΟΤΗΤΑ.....	32
4.1 Οικονομική αποδοτικότητα.....	32
4.1.1 Υπολογισμός της οικονομικής απόδοσης.....	33
4.1.2 Απόδοση.....	34
4.1.3 Δαπάνες.....	35
4.1.4 Απόδοση χωρίς άμεσες δαπάνες.....	36

4.1.5 Κέρδη.....	36
4.2 Επιρροές στην οικονομική αποδοτικότητα.....	36
4.2.1. Αύξηση της απόδοσης.....	36
4.2.1.1 Αρνιά.....	36
4.2.1.2 Ενήλικα πρόβατα, μαλλί, δέρματα.....	38
4.2.1.3 Λοιπέςαποδόσεις.....	38
4.2.2 Μείωση των δαπανών.....	38
4.2.2.1 Άμεσες δαπάνες.....	39
4.2.2.2 Δαπάνες διεκπεραίωσης της εργασίας.....	40
4.2.2.3 Κτηριακές δαπάνες.....	40
4.2.2.4 Λοιπές δαπάνες.....	41
4.3 Σύνοψη.....	41
4.4 Κόστος Παραγωγής μιας προβατοτροφικής εκμετάλλευσης Δυναμικότητας 160 προβατίνων στο Φενεό Κορινθίας.....	43
ΕΠΙΛΟΓΟΣ.....	44
ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ.....	45
ΔΗΛΩΣΗ.....	46
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	47

Εισαγωγή

Η ιστορία και η ανάπτυξη της προβατοτροφίας είναι σχεδόν τόσο παλιά όσο και η ίδια η ανθρωπότητα αφού το πρόβατο είναι ένα από τα αρχαία, πολυτυπικά, πολυφάγα, ευρυφάγα, αλλοπατριωτικά και ευπροσάρμοστα οικόσιτα ζώα.

Αυτή η πολυτυπικότητά του αποδεικνύεται από:

- Τις ποικίλες χρήσεις, και συγκεκριμένα τα ποικίλα προϊόντα. Όπως είναι το κρέας, το μαλλί, το γάλα και το δέρμα.
- Την ευρύτητα των περιοχών και των συνθηκών, όπου αυτό μπορεί να εκτραφεί, δηλαδή εκτροφή σε διαμετρικά αντίθετες συνθήκες(εδαφικές και κλιματικές).

Η κτηνοτροφία αποτελεί σημείο κλειδί της ανάπτυξης του πρωτογενή τομέα, της διατήρησης απασχόλησης στις ορεινές περιοχές και της διαχείρισης των προστατευόμενων περιοχών. Η ρύθμιση των σχέσεων κτηνοτροφίας και προστασίας των φυσικών οικοσυστημάτων στην περιοχή, αποτελεί διαρθρωτική παρέμβαση τεράστιας σημασίας για το οικονομικό μέλλον της περιοχής.

Η κτηνοτροφική δραστηριότητα αποτελεί για τις περιοχές που ασκείται, βασικό τομέα οικονομίας, ικανό να παράγει προϊόντα για την κάλυψη των διατροφικών αναγκών. Τα προβλήματα που ανέκυψαν τα τελευταία χρόνια λόγω της εντατικοποίησης της κτηνοτροφικής δραστηριότητας, ανέδειξαν την αξία της εκτατικής κτηνοτροφικής παραγωγής, τόσο από άποψη ποιότητας παραγόμενων προϊόντων, όσο και από την ανάγκη κάλυψης των διατροφικών συνηθειών.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1^ο

1. ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΚΑΙ ΣΗΜΑΣΙΑ

1.1 Επισκόπηση της ιστορικής εξέλιξης.

Από την τελευταία παγετωνική περίοδο τα αιγοπρόβατα και πιο συγκεκριμένα μια ποικιλία από υποείδη τους, εξαπλώθηκε σε μεγάλες περιοχές του βορείου ημισφαιρίου, δηλαδή ανάμεσα στο βόρειο τροπικό κύκλο και τον βόρειο πολικό κύκλο.

1.2 Καταγωγή και εξημέρωση

Σύμφωνα με τις σύγχρονες έρευνες, το πρόβατο και η αίγα συγκαταλέγονται στα αρχαιότερα οικόσιτα ζώα, όπως μαρτυρούν οστά που βρέθηκαν στην Άπω Ανατολή (περίπου. 9000 π.Χ). Βάσει αυτού μπορούμε να θεωρήσουμε την Άπω και την Μέση Ανατολή τα πρώτα κέντρα εξημέρωσης προβάτων. Σε λείψανα κατοικίδιων προβάτων που βρέθηκαν στα Βαλκάνια αποδόθηκε ηλικία περίπου 8.000 ετών, ενώ σε εκείνα που βρέθηκαν στην κεντρική Ευρώπη, ηλικία 6.000 ετών. Οι πιο σημαντικοί λόγοι για την πρόωρη εξημέρωση του προβάτου (μετάβαση από τη διαβίωση στην άγρια φύση σε κατοικίδιο) ήταν μάλλον, εκτός από το ότι αυτή θα ήταν σχετικά εύκολη, η κάλυψη της αυξανόμενης ανάγκης για κρέας, καθώς και η χρήση ζώων σε θυσίες.

Κατά την ιστορική εξέλιξη του είδους, οι διαφορές ερμηνεύονται ως εξής:

Σε σχετικά σύντομο χρονικό διάστημα παγιώθηκαν κληρονομικά καθορισμένες αλλαγές (μεταλλάξεις) ευνοημένες από τις συνέπειες της εξημέρωσης σε σχέση με τις άγριες μορφές. Ήδη το 6.000 π.Χ. εμφανίστηκαν στο ανατολικό Ιράν τα πρώτα πρόβατα με μακρύ μαλλί. Εξαιτίας της μεγάλης εκτίμησης του καλής ποιότητας ερίου, επιλέγονταν αυτού του είδους τα πρόβατα, αναπαράγονταν ολοένα και περισσότερο και εξάγονταν σε δυτικές χώρες, π.χ. στην Ελλάδα, την Ιταλία και την Ισπανία, όπου σχημάτισαν αργότερα τη βάση της πολύτιμης εκτροφής της φυλής Merino.

1.3 Ο κλάδος της προβατοτροφίας

1.3.1. Στον κόσμο

Ακολουθούν ορισμένα στοιχεία για την, παγκοσμίως πολύ διαφοροποιημένη συνολικά, σημασία της προβατοτροφίας:

- Ο αριθμός των προβάτων παγκοσμίως κυμαινόταν το 2005 σε περίπου 1,06 δισ. ζώα, από τα οποία περίπου 106 εκατ. εκτρέφονται στην Αυστραλία, 171 εκατ. στην Κίνα και 99 εκατ. στην Ευρωπαϊκή Ένωση (πίνακας 1)
- Λιγότερο από το 10% (1,065 εκατ. ζώα) της παγκόσμιας συνολικής παραγωγής (περίπου. 11,3 εκατ. ζώα) πρόβειου και αιγείου κρέατος παράγονται στην ΕΕ.
- Περίπου το 60% της παγκόσμιας παραγωγής μαλλιού από συνολικά περίπου 2,3 εκατ. ζώα παράγονται στην Αυστραλία, τη Νέα Ζηλανδία, την Αφρική και τη Νότια Αμερική η ευρωπαϊκή ήπειρος συμμετέχει σε αυτό το ποσοστό με μόλις 10% περίπου.

Πίν.1 Χώρες με τα μεγαλύτερα αποθέματα προβάτων (Eurostat και Fao 2004/6,ZMP 2006) - Αριθμός προβάτων σε εκατομμύρια.		
	2005	1990
Κίνα	170,9	113,5
Αυστραλία	106,0	170,3
Ινδία	62,5	48,7
Ιράν	54,0	44,6
Σουδάν	48,0	20,7
Νέα Ζηλανδία	40,0	57,9
Νότια Αφρική	25,3	32,7
Τουρκία	25,2	43,6
Πακιστάν	24,9	25,7
Μ. Βρετανία	24,7	43,8
Νιγηρία	23,0	12,5
Ισπανία	22,9	22,7
Αλγερία	18,7	17,7

1.3.2 Στην Ευρώπη

Από το 1998 διαφαίνεται μια αναγνωρίσιμη, ελαφρώς οπισθοδρομική τάση, η οποία συνεχίζεται ακόμα. Μετά την εμφάνιση των επιδημιών αφθώδους πυρετού, το 2001, σημειώθηκε περιορισμός του αριθμού των προβάτων στα πλαίσια της καταπολέμησης των επιδημιών σε ορισμένα κράτη-μέλη, ιδιαίτερα στη Μ. Βρετανία. Στο μεταξύ οι κτηνοτροφικοί πληθυσμοί αυξήθηκαν ξανά εν μέρει. Σχεδόν τα μισά πρόβατα στην ΕΕ εκτρέφονται στη Μ. Βρετανία και την Ισπανία. Η επέκταση της ΕΕ ανατολικά δεν έχει επιφέρει αξιόλογη μετατόπιση μόνο η Ρουμανία έχει καταλάβει την έκτη θέση στην ιεραρχία με 7,45 εκατ. ζώα.

Το 2005 παρήχθησαν σε όλη την ΕΕ περίπου 1,066 εκατ. τόνοι αιγοπρόβειου κρέατος, στο οποίο αντιστοιχεί κατανάλωση τουλάχιστον 1,34 εκατ. τόνων κι εξαγωγές της τάξης των 32.000 τόνων περίπου. Για την κάλυψη των αναγκών εισήχθησαν το 2005 294.000 τόνοι πρόβειου κρέατος, και από αυτό, το 70% περίπου από τη Ν. Ζηλανδία· το υπόλοιπο προήλθε κυρίως από την Αυστραλία, την Αργεντινή, την Ουρουγουάη και τη Χιλή. Τις μεγαλύτερες εισαγωγές κάνει η Μ. Βρετανία με 113.800 τόνους. Οι εξαγωγές από τις χώρες της ΕΕ πηγαίνουν κυρίως στη Νορβηγία, τη Ρωσία και την Ελβετία. Η κατά κεφαλήν κατανάλωση σε αιγοπρόβειο κρέας κυμαίνεται στην ΕΕ στα 3,4 κιλά, ενώ η αυτάρκεια στο 80% περίπου.

1.3.3 Στην Ελλάδα

Η αιγοπροβατοτροφία στην Ελλάδα διαδραματίζει σημαίνοντα ρόλο τόσο για τις τοπικές κοινωνίες όσο και για την εγχώρια οικονομία (Πίν. 2, 3). Η ανάπτυξη της προβατοτροφίας έχει διαμορφωθεί ως ακολούθως:

Πίν. 2 Εξέλιξη του πρόβειο πληθυσμού στην Ελλάδα σε χιλιάδες, Στοιχεία Εθνικής Στατιστικής υπηρεσίας Ελλάδος (ΕΣΥΕ):							
Έτος	1991	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Αριθμός Προβάτων	8269	8753	9127	8858	9326	8913	9040

Πίν. 3 Κατανομή εκμεταλλεύσεων αμιγώς με πρόβατα κατά τάξη μεγέθους (πηγή: ΟΠΕΚΕΠΕ 2009)		
Τάξη μεγέθους	Αριθμός εκμεταλλεύσεων	Αριθμός προβατίνων (άνω του 1 έτους)
Αριθμός ζωικού κεφαλαίου	41.508	4.181.720
1-20	7.910	115.071
21-50	10.410	365.575
51-100	8.702	656.018
101-500	14.155	2.821.158
501-1000	312	198.789
1001+	19	25.109

- Παραδοσιακά, εφαρμόζεται τα σύστημα εκτατικής μορφής, όπου τα ζώα δεν είναι σταβλισμένα, αλλά μετακινούνται κατά κοπάδια κατά τη διάρκεια των Θερινών και χειμερινών μηνών, και καλύπτουν μεγάλες διαδρομές ημερησίως στους βοσκότοπους εντός του οικισμού που βρίσκονται (και σε κοντινή απόσταση περιμετρικά αυτού) για την ανεύρεση βοσκής.

- Κύρια πηγή τροφής των παραγωγικών ζώων είναι οι φυσικοί βοσκότοποι, οι οποίοι αποτελούν το 40% της επικράτειας. Το 85% αυτών βρίσκεται στις ορεινές και ημιορεινές περιοχές, εκ των οποίων το 57% υπόκεινται σε καθεστώς κοινόχρηστης εκμετάλλευσης.

- Το φαινόμενο της υπερβόσκησης έχει καταστήσει δυσχερή τη διαχείριση των κοινόχρηστων βοσκότοπων και οδηγεί σταδιακά σε μια αύξηση των ζώων που εκτρέφονται σε μεγάλες, οργανωμένες μονάδες.

- Σύμφωνα με τα στοιχεία του ΟΣΔΕ (Ολοκληρωμένο Σύστημα Διαχείρισης και Ελέγχου), υπολογίζεται ότι υπάρχουν περίπου 99.000 εκμεταλλεύσεις προβάτων και

αιγών. Από οικονομικής απόψεως, για να είναι βιώσιμη η εκτροφή, ένας προβατοτρόφος πρέπει να διαθέτει τουλάχιστον 200 πρόβατα (με επιδότηση) ή 300 (χωρίς επιδότηση).

- Το εισόδημα που προέρχεται από την εκτροφή προβάτων είναι μείζονος σημασίας, ιδίως για τις ορεινές, νησιωτικές και με ειδικά προβλήματα («μειονεκτικές») περιοχές της χώρας.
- Οι εκμεταλλεύσεις είναι κατά κύριο λόγο οικογενειακές μονάδες. Μολονότι, αντιμετωπίζουν ουκ ολίγα διαρθρωτικά προβλήματα, τα τελευταία χρόνια παρατηρείται συνεχής αύξηση στη συμμετοχή των συγκομιζόμενων ζωοτροφών, και μια τάση εκσυγχρονισμού σε επίπεδο κτηνοτροφικών εγκαταστάσεων.
- Κατά τη χρονική περίοδο 1996-2006, η συνολική παραγωγή πρόβειου και αιγείου κρέατος παρουσίασε μείωση της τάξης του 15 % (το 2006 η παραγωγή ανήλθε σε 111,2 χιλιάδες τόνους). Ο βαθμός αυτάρκειας ανέρχεται περίπου στο 85%. Συγκεκριμένα, κατά τη χρονική περίοδο 1996-2006 η συνολική παραγωγή πρόβειου και αιγείου κρέατος παρουσίασε μείωση της τάξης του 15%. Η ακαθάριστη αξία του κρέατος αντιπροσωπεύει περίπου το 75% της αξίας του γάλακτος. (πίν. 4)

Πίν. 4 Εξέλιξη της παραγωγής πρόβειου και αιγείου κρέατος στην Ελλάδα κατά το χρονικό διάστημα 1996-2006											
Συνολική παραγωγή κρέατος σε χιλιάδες τόνους											
Προϊόν	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Πρόβειο	84,0	83,07	82,7	81,0	79,6	78,7	79,8	78,21	78,29	75,36	73,85
Αίγιο	47,0	47,4	46,8	44,8	43,7	42,4	43,2	41,67	41,42	39,26	37,37
Σύνολο	131,0	131,1	129,5	125,8	123,3	121,1	123,0	119,9	119,7	114,6	111,2

Πηγή: Υπουργείο Ανάπτυξης και Τροφίμων (ΥΠΑΑΤ)

- Η παραγωγή γάλακτος κατά τα έτη 1995-2004 αυξήθηκε ελαφρώς κατά 9,6%. Συγκεκριμένα, ετησίως παράγονται κατά μέσον όρο 630.000 τόνοι πρόβειου και 420.000 τόνοι αιγείου γάλακτος, εκ των οποίων περίπου το 85% χρησιμοποιείται για την παραγωγή τυροκομικών προϊόντων. (πίν. 5)

Πίν. 5 Εξέλιξη της παραγωγής πρόβειου και αιγείου κρέατος στην Ελλάδα κατά το χρονικό διάστημα 1996-2006										
Συνολική παραγωγή γάλακτος σε χιλιάδες τόνους										
Προϊόν	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Πρόβειο	638,6	625,8	627,2	630,2	662,1	700,0	670,0	677,0	695,4	703,30
Αίγιο	432,0	421,0	410,9	448,2	469,6	478,7	450,0	441,9	445,8	470,3
Σύνολο	1070,6	1046,8	1038	1078,4	1131,7	1178,7	1120,0	118,9	1141,2	1173,6

Πηγή: Υπουργείο Ανάπτυξης και Τροφίμων (ΥΠΑΑΤ)

- Η αξία των προϊόντων του κλάδου αντιπροσωπεύει το 7,5% της συνολικής Ακαθάριστης Αξίας της Γεωργικής Παραγωγής και το 31,85% της συνολικής Ακαθάριστης Αξίας της Ζωικής Παραγωγής. Εάν λάβουμε υπόψη τις εδαφικές και κλιματολογικές συνθήκες της Ελλάδας, η εκτατική εκτροφή ευνοεί την ανάπτυξη της βιολογικής προβατοτροφίας, μέσω των δυνατοτήτων που προσφέρει για:

- Βόσκηση των συμβατικών προβάτων εκτατικής εκτροφής σε βιολογικούς βοσκότοπους (ακόμη και για μικρή χρονική περίοδο κατά τη διάρκεια του έτους).
- Συν-βόσκηση συμβατικών, εκτατικής εκτροφής, και βιολογικών προβάτων σε κοινόχρηστα λιβάδια.
- Διαβίωση και εκτροφή των ζώων στην ύπαιθρο και όχι απαραίτητως σε σταβλικές μονάδες (εάν και εφόσον οι εδαφικές και κλιματικές συνθήκες το επιτρέπουν).

Εν συγκρίσει με άλλες μεθόδους φροντίδας της γης, όπως είναι η συντήρηση του τοπίου με μηχανικά ή χημικά μέσα, καθώς και η ανάπτυξη και επέκταση των προστατευόμενων περιοχών, η προβατοτροφία έχει να παρουσιάσει ακόμη τα ακόλουθα πλεονεκτήματα:

- Τα πρόβατα μπορούν να χρησιμοποιηθούν για τον καθαρισμό από την άγρια βλάστηση και τη φροντίδα κτημάτων ακόμα και σε περιοχές όπου αποκλείονται άλλα μέσα, π.χ. σε πλαγιές με έντονη κλίση ή σε εδάφη περιορισμένης απόδοσης.
- Ένα κτήμα συντηρείται μακροπρόθεσμα μέσω της βόσκησης προβάτων με σχετικά οικονομικό τρόπο σε φυσική κατάσταση. Σε περίπτωση που η εκτροφή γίνεται με τη μορφή των φυλασσόμενων κοπαδιών, τα πρόβατα μπορούν να εξυπηρετήσουν, σε ορισμένες περιοχές ειδικά, τη φροντίδα του τοπίου, και συγκεκριμένα:
- Σε χερσότοπους, για την συντήρηση αυτών και των καλλιεργήσιμων εκτάσεων.
- Σε ισχνό και λεπτό χορτάρι.
- Σε φράγματα όπου με τη βόσκηση των προβάτων προκύπτει ενδυνάμωση του γρασιδιού και σταθεροποίηση του αναχώματος.
- Σε δασοκαλλιέργειες για συστηματική βόσκηση-καθαρισμό, προκειμένου να μειωθούν τα αυξημένα έξοδα για προσωπικό φροντίδας και να αποφευχθεί η χρήση χημικών μέσων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2^ο

ΠΡΟΒΑΤΟΤΡΟΦΙΑ ΣΤΗΝ ΟΡΕΙΝΗ ΚΟΡΙΝΘΙΑ

2.1 Γενικά

Η προβατοτροφία όπως έχουμε αναφέρει αποτελεί έναν από τους σημαντικότερους κλάδους πρωτογενής παραγωγής στην Ελλάδα. προσφέρει εισόδημα σε χιλιάδες αγροτικές οικογένειες και συνεισφέρει σημαντικά στην αγροτική ανάπτυξη. Ιδιαίτερα στις απομονωμένες και μειονεκτικές περιοχές.

Στον όρο πρωτογενής τομέας περιλαμβάνεται συνολικά η γεωργική και κτηνοτροφική παραγωγή και γενικότερα όλα τα αγροτικά προϊόντα τα οποία είναι αποτέλεσμα της μεταποίησης και διακίνησης και εμπορίας αυτών.

Μερικά στατιστικά στοιχεία ειδικά για την περιφέρεια Πελοποννήσου που τεκμηριώνουν την αναγκαιότητα προστασίας ενίσχυσης και της Αιγοπροβατοτροφίας είναι εν συντομία τα ακόλουθα:

- Αριθμός εκμεταλλεύσεων συνολικά: 7.600 που αντιστοιχεί στο 3,1% της χώρας.
- Εκτρεφόμενα πρόβατα: 929.000.
- Εκτρεφόμενες αίγες: 589.000.
- Παραγόμενη ποσότητα πρόβειου γάλακτος: 80.653 τόνοι (το 6,5% της χώρας).
- Παραγόμενη ποσότητα αιγείου γάλακτος: 31.092 (το 15,2% της χώρας)

Η βιολογική εκτροφή αιγοπροβάτων παρουσιάζει κατά προσέγγιση την ακόλουθη εικόνα:

- Σύνολο εκτροφών = 198
- Πρόβατα = 10.015.
- Αίγες = 11.672.
- Σύνολο προβάτων και αιγών = 21.687.
- Παραγόμενο γάλα αίγιο = 1.400 τόνοι.
- Παραγόμενο γάλα πρόβιο = 1,150 τόνοι.

Η συμβολή της Περιφέρειας στην κτηνοτροφική δραστηριότητα της χώρας υπολείπεται της αντίστοιχης γεωργικής. Η αγροτική παραγωγή χαρακτηρίζεται από μια ανισομερή ανάπτυξη φυτικής και ζωικής παραγωγής . Η αξία της ζωικής παραγωγής της Περιφέρειας την κατατάσσει στην όγδοη θέση μεταξύ των

Περιφερειών της χώρας, διατηρώντας το 7,3% της συνολικής αξίας των κτηνοτροφικών προϊόντων που παράγεται στην Ελλάδα. Παρά ταύτα θα πρέπει να σημειωθεί το γεγονός ότι η Περιφέρεια είναι η τρίτη μεγαλύτερη παραγωγός Περιφέρεια αυγών.

Παρά το γεγονός ότι η Αιγοπροβατοτροφία έχει μικρότερο ποσοστό συμμετοχής στο ΑΕΠ της χώρας και αντίστοιχα της Περιφέρειας, θα πρέπει να επισημανθεί ότι η σημασία της είναι κατά πολύ μεγαλύτερη από αυτή που υποδηλώνει η συμμετοχή στο ΑΕΠ. Και τούτο γιατί αποτελεί την κύρια πηγή εισοδήματος του αγροτικού πληθυσμού για περιοχές όπου δεν υπάρχουν άλλες προοπτικές απασχόλησης, ενώ εκμεταλλεύεται πόρους που αλλιώς θα έμεναν ανεκμετάλλευτοι.

Στον Πίνακα 6 που ακολουθεί, παρουσιάζεται η παραγωγή των κύριων ζωικών προϊόντων στην Περιφέρεια Πελοποννήσου.

Κατηγορία Προϊόντος / Προϊόν Παραγωγή Πελοποννήσου (σε τόνους) Ποσοστό στο σύνολο της Ελλάδας Συμμετοχή στο σύνολο της παραγωγής της Περιφέρειας					
Κτηνοτροφικά προϊόντα	Αργολίδα	Αρκαδία	Κορινθία	Λακωνία	Μεσσηνία
Γάλα (120.792 6,0%)	22,7%	22,4%	13,7%	26,2%	15,0%
Κρέας (ζώων και πουλερικών) 29.060 6,8%	17,9%	25,2%	21,1%	19,3%	16,5%
Τυρί μαλακό (9.975 8,7%)	20,3%	15,0%	16,6%	20,3%	27,8%
Βούτυρο νωπό (92 6,0%)	23,9%	39,1%	13,0%	12,0%	12,0%
Βούτυρο σκληρό (49 9,4%)	36,7%	30,6%	18,4%	8,2%	6,1%
Μαλλιά προβάτων (557 6,6%)	26,8%	28,9%	18,9%	9,3%	16,2%
Μέλι (2.689 16,3%)	15,8%	38,2%	8,7%	19,8%	17,6%
Αυγά (χιλ. τεμ.) 220.326 11,4%	14,0%	11,7%	61,6%	6,4%	6,2%
Ψάρια εσωτ Υδάτων (4.293 14,7%)	84,6%	11,6%	0,0%	0,3%	3,5%

2.2 Γεωργικά στοιχεία και κλίμα

Το έδαφος του νομού χωρίζεται σε δύο διαφορετικές περιοχές, την ορεινή που είναι και η μεγαλύτερη (2017 τ.χλμ ορεινού και ημιορεινού). Στο εσωτερικό και την εύφορη πεδινή ζώνη (272 τ.χλμ) κατά μήκος του κορινθιακού κόλπου. Περισσότερο ορεινό είναι το δυτικό τμήμα του νομού που δεσπόζει το όρος Ζήρια (με υψόμετρο 2376 μ). Ο νομός δεν έχει αξιόλογους ποταμούς, αλλά μόνο μικρά υδάτινα ρεύματα που κατεβαίνουν από το ορεινό εσωτερικό στην χαμηλή παραλιακή ζώνη.

Το κλίμα του νομού είναι ξηρό με δυνατούς χειμώνες. Τους καλοκαιρινούς μήνες συνήθως επικρατεί ξηρασία γεγονός που αναγκάζει μερικούς κτηνοτρόφους να μεταφέρουν ποιμνία τους και τα πηγαίνουν στα βουνά για βόσκηση. Η επιστροφή τους γίνεται το φθινόπωρο που αρχίζουν οι πρώτες βροχές και αναπτύσσεται η βλάστηση.

Το καλοκαίρι επικρατούν υψηλές θερμοκρασίες και τα περισσότερα κοπάδια προβάτων που παραμένουν στην περιοχή προέρχονται από φυλές που αντέχουν στο κλίμα της περιοχής. Το χειμώνα επικρατούν πολύ χαμηλές θερμοκρασίες οι οποίες κυμαίνονται από -10 έως και 15 βαθμούς Κελσίου τους μήνες Δεκέμβριο μέχρι και τον Μάρτιο, ακόμη έχουμε και αρκετές χιονοπτώσεις που μπορεί να διαρκέσουν μέχρι και 1 μήνα.

2.3 Βοσκότοποι

Ένα χαρακτηριστικό των ορεινών βοσκοτόπων είναι ότι στην πλειοψηφία τους βρίσκουμε πρόβατα περισσότερων εκτροφέων, γι αυτό πρέπει να προσέχουμε ιδιαίτερα να μην έχουν προσβληθεί αυτά από μεταδοτικές ασθένειες (ενδονυχίτιδα, δερματίτιδα, παρασιτώσεις). Τα ορεινά βοσκοτόπια χαμηλότερου υψόμετρου, τα οποία ανάλογα με τις καιρικές συνθήκες απαντούν από αρχές η μέσα Μαΐου μέχρι τέλη Ιουνίου και είναι εν μέρει περιφραγμένα. Σε αυτά πηγαίνουν τα πρόβατα μέχρι μέσα Σεπτεμβρίου και στην συνέχεια τα πρόβατα μεταφέρονται στα βοσκοτόπια χαμηλού υψόμετρου η πεδινά λιβάδια. Η διάρκεια της στάβλισης σε αυτές τις περιοχές κυμαίνεται γύρω στους πέντε μήνες.

Στα μακρινά ορεινά βοσκοτόπια μεγάλου υψόμετρου τα πρόβατα συνήθως πηγαίνουν όλα μαζί και έτσι ο κτηνοτρόφος τα ελέγχει τακτικά καθώς τους παραθέτει και συμπλήρωμα διατροφής καθημερινά.

2.3.α Βοσκότοποι Φενεού

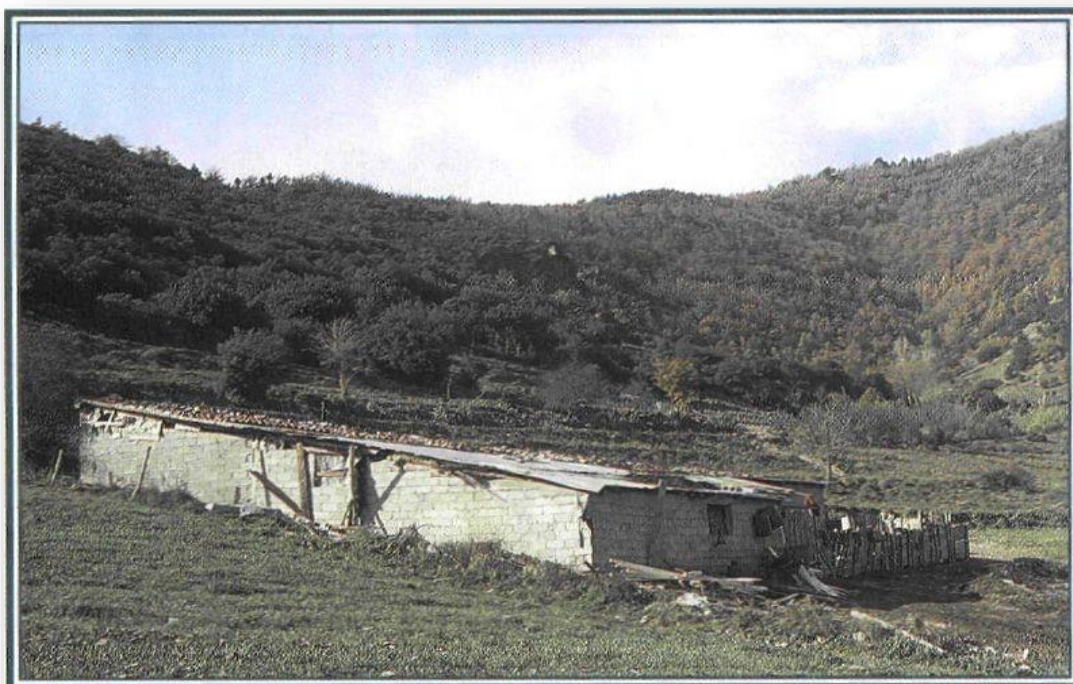
2.4 Σταβλισμός των προβάτων στην Ορεινή Κορινθία.

Ο Σταβλισμός της περιοχής είναι ημικτατικού τύπου. Ο τρόπος αυτός θεωρείται ημιοικόσιτος, γεγονός που σημαίνει ότι τα πρόβατα δεν εκτρέφονται μόνο εντός του στάβλου αλλά και έξω από αυτόν για βόσκηση στους βοσκοτόπους της περιοχής. Η περιοχή θεωρείται ορεινή και σε αυτήν κυριαρχούν οι παραδοσιακοί στάβλοι. Όμως με το πέρασμα των χρόνων κατασκευάστηκαν και ορισμένες μονάδες πιο σύγχρονες και πιο εξελιγμένες.

Γενικά από το συνολικό αριθμό των εκμεταλλεύσεων της περιοχής ελάχιστες είναι οι εκτροφές που διαθέτουν παρασκευαστήριο και σιλό για την παραγωγή ζωοτροφών.

Ένα σοβαρό μειονέκτημα που αντιμετωπίζουν οι εγκαταστάσεις είναι η έλλειψη αρμεκτηρίων. Ακόμη δεν διαθέτει καμία μονάδα σύστημα απομάκρυνση κοπράνων και τα λύματα παραμένουν στις μονάδες μέσα, το οποίο έχει συνέπεια στην εξάπλωση των ασθενειών των ζώων διότι δεν απολυμαίνεται.

Το δάπεδο των στάβλων είναι κατά κύριο λόγο κατασκευασμένο από τσιμέντο και έπειτα έχουν ρίξει άμμο χοντρό για να στραγγίξει τα υγρά λύματα. Ενώ σε άλλους υπάρχει το φυσικό έδαφος.

Το κυριότερο υλικό κατασκευής των στάβλων της περιοχής είναι ο τσιμεντόλιθος και σκεπή με κεραμίδια. Όπως σε όλα τα είδη των εκμεταλλεύσεων έτσι και εδώ υπάρχουν ξεχωριστοί χώροι ανά κατηγορία ζώων. Σε διαφορετικούς χώρους βρίσκονται τα κριάρια, τα στέρφα πρόβατα, τα πρόβατα που έχουν γάλα ή ξηράς περιόδου, τα ζυγούρια, τα αρνιά με τις προβατίνες και τα αρνιά μεγαλύτερης ηλικίας. Ο χώρος του προαυλίου στις εκμεταλλεύσεις είναι αρκετά μεγάλος ενώ λόγω έλλειψης αρμεκτηρίων έχουν διαμορφωθεί χώροι, ειδικά για να γίνεται το άρμεγμα των προβάτων και είναι γνωστοί ως στρούγκες. Οι ποτίστρες και οι ταΐστρες στις εκτροφές είναι μεταλλικές ενώ για τα μικρά αρνιά κατασκευάζονται ειδικές ταΐστρες ξύλινες, όπου τις προσαρμόζουν στον τοίχο και σε χαμηλό ύψος από το δάπεδο ώστε τα αρνιά να φτάνουν να τρώνε την τροφή τους. Οι κτηνοτρόφοι της περιοχής πάντα δίπλα στον στάβλο κατασκευάζουν και αποθήκη για να βάζουν τις ζωτροφές και τα χορτάρια που θα χορηγήσουν τον χειμώνα στα ζώα.

Οι εκμεταλλεύσεις δεν είναι σε απομακρυσμένες περιοχές. Αρκετές βρίσκονται σε μικρή απόσταση από τις κατοικημένες περιοχές. Αυτό θεωρείται επικίνδυνο για τους κατοίκους γιατί υπάρχει πιθανότητα να προσβληθούν από διάφορες ασθένειες και επιπλέον η μυρωδιά των στάβλων είναι αρκετές φορές αφόρητη. Γι αυτούς τους λόγους κρίνεται απαραίτητο να υπάρχει απόσταση από τις κατοικημένες περιοχές. Επίσης μεγάλη σημασία θα πρέπει να δοθεί και στον προσανατολισμό του στάβλου. Πάντοτε θα πρέπει η ανοιχτή πλευρά να βρίσκεται στο νότιο προσανατολισμό.

2.5 Εξέλιξη του πληθυσμού των προβάτων στην Ορεινή Κορινθία

Η εξέλιξη του πληθυσμού των προβάτων στην ορεινή Κορινθία, όπως φαίνεται και στον παρακάτω πίνακα έχει μικρές διακυμάνσεις. Μεταξύ του διαστήματος 2008-2013 υπάρχει μια σταδιακή μείωση των αριθμών των προβάτων.

ΕΤΗ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΠΡΟΒΑΤΩΝ
2008	20.235
2009	19.400
2010	19.400
2011	18.950
2012	18.735
2013	18.735

Μονάδες και αριθμός ζώων σε Στυμφαλία και Φενεό.

ΕΚΤΡΟΦΕΣ	ΜΟΝΑΔΕΣ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΖΩΩΝ
ΠΡΟΒΑΤΩΝ	158	18.735
ΓΙΔΙΩΝ	57	12.715
ΑΙΓΟΠΡΟΒΑΤΩΝ	155	25.840

2.6 Παραγωγή και διάθεση γαλακτοκομικών προϊόντων στην Ορεινή Κορινθία.

ΤΥΡΟΚΟΜΕΙΟ ΓΚΟΡΙΤΣΑΣ ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ (Μάτι Κορινθίας)

Η πορεία του τυροκομείου έχει ξεκινήσει το 1960 από τον Κωνσταντίνο Γκορίτσα . Ήταν και παραμένει οικογενειακή επιχείρηση περνώντας από πατέρα σε υιό. Ο Βασίλειος Γκορίτσας έχει ένα παντοπωλείο στο ορεινό χωριό Μάτι Κορινθίας το οποίο διατηρεί μαζί με τη σύζυγό του και με τα παιδιά του.

Προϊόντα και υπηρεσίες:

- Κεφαλοτύρι
- Φέτα
- Γιαούρτι
- Μυζήθρα

Η περίοδο συγκέντρωσης του γάλακτος στο Φενεό αρχίζει από 15 Δεκεμβρίου έως 30 Ιουνίου. Η ποσότητα γάλακτος που απαιτείται είναι περίπου 300 τόνοι και γίνεται συγκέντρωση από 38 παραγωγικές μονάδες.

2.7 Εκτρεφόμενες φυλές στην Ορεινή Κορινθία

Στην ορεινή Κορινθία οι φυλές των προβάτων δεν αποτελούνται μόνο από ένα είδος προβάτου άλλη από διάφορα είδη, κυρίως από γαλακτοπαραγωγικά πρόβατα.

Τα οποία είναι: 1) Γερμανικό (Φρισλανδίας)

2) Lacaune

3) πρόβατα Άρτας (Φριζάρτα)

4) Χίου

5) Assaf

6) Κοκοβίτικη

Γερμανικό (Φρισλανδίας)

Το Γαλακτοπαραγωγό πρόβατο ανατολικής Φρισλανδίας είναι διεθνώς γνωστό ως η πιο αποδοτική γαλακτοπαραγωγός φυλή. Είναι ένα μεγάλου αναστήματος πρόβατο με ελαφρώς μακρύ επιρρίνιο, χωρίς μαλλί και με μακριά αυτιά και με κατεύθυνση προς τα εμπρός. Η μακριά λεπτή ουρά δεν έχει μαλλί. Το μαλλί του είναι μακρύ και εντελώς λευκό. Επιθυμητό είναι ένα ιδιαίτερα αποδοτικό πρόβατο τριών χρήσεων, που αναπτύσσεται και ωριμάζει σεξουαλικά γρήγορα, με πολύ υψηλή γονιμότητα και απόδοση γάλακτος 600kg με 6% λίπος γάλακτος και 5% ασβέστιο γάλακτος, καθώς και καλή απόδοση μαλλιού.

Lacaune

Είναι μεγαλόσωμο πρόβατο, λευκού χρωματισμού. Το βάρος των αρσενικών κυμαίνεται μεταξύ 100 και 130kg και τα θηλυκά μεταξύ 65 και 80kg. Παρουσιάζει γενικότερα μειωμένη εριοκάλυψη, τόσο στην περιοχή του κεφαλιού, του λαιμού και των κάτω άκρων όσο και σε ένα μεγάλο τμήμα του κορμού κατά μήκος της πλευρικής και της κάτω κοιλιακής χώρας. Η γαλακτική περίοδος διαρκεί 165 ημέρες και, ξεκινώντας μετά τον απογαλακτισμό των αμνάδων σε ηλικία 25 ημερών, η μέση γαλακτοπαραγωγή ανέρχεται σε 270kg. Η φυλή Lacaune χρησιμοποιείται κατά ποσοστό 65% για την παραγωγή γάλακτος . Είναι διεθνώς γνωστή ως η μόνη φυλή προβάτων όπου το παραγόμενο γάλα χρησιμοποιείται στην παρασκευή του τυριού ροκφόρ.

Πρόβατα Άρτας (Φριζάρτα)

Το πρόβατο Άρτας είναι αποτέλεσμα της διασταύρωσης του εγχώριου πεδινού προβάτου με πρόβατα της φυλής ανατολικής Φρισλανδίας. Απαντά κυρίως στις πεδινές, υγρές περιοχές του νομού Άρτας. Από τις πλέον μεγαλόσωμες φυλές. Συγκαταλέγονται στα λεπτόουρα, μακρύουρα πρόβατα. Ακέρατη, με μεγάλο κεφάλι, κωνοειδούς σχήματος, ελαφρώς κυρτό επιρρίνιο, λεπτά μακριά αφτιά, τα οποία βρίσκονται σε σχεδόν οριζόντια στάση και ψηλά πόδια. Είναι ομοιόμαλλο λευκού χρωματισμού και οι περιοχές του κεφαλιού το κάτω μέρος του λαιμού και της

κοιλιακής χώρας και τα άκρα δεν καλύπτονται από έριο. Πρόκειται για φυλή με πρώιμη γενετήσια ωριμότητα και η εισαγωγή των αμνάδων στην αναπαραγωγή γίνεται συνήθως στην ηλικία των δέκα μηνών. Έχει εξαιρετικά υψηλή γαλακτοπαραγωγή (κατά μέσο όρο 240kg και με λιποπεριεκτικότητα 5,5-6,5%) και εξίσου υψηλή κρεοπαραγωγή ικανότητα. Οι αποδόσεις σε μαλλί είναι σημαντικές, με την παραγωγή να φτάνει περίπου τα 2 κιλά ανά ζώο. Η φυλή, ως αποτέλεσμα διασταύρωσης, είναι πλήρως προσαρμοσμένη στα γεωγραφικά και κλιματικά χαρακτηριστικά της Ελλάδας, και είναι κατάλληλη για κάθε τύπο εκτροφής.

Χίου

Πρόκειται για μία από τις καλύτερες ελληνικές φυλές. Η εκτροφή του έχει διαδοθεί σε αρκετές περιοχές της βορείου Ελλάδος, όπως στους νομούς Χαλκιδικής, Θεσσαλονίκης και Δράμας. Ανήκει στα μεγαλόσωμα, ημιπλατύουρα πρόβατα. Τα θηλυκά δεν έχουν κέρατα, ενώ τα αρσενικά διαθέτουν ισχυρά ελικοειδούς μορφής. Το κεφάλι έχει σχήμα κωνικό και τα αυτιά είναι μεγάλα με κλίση προς τα κάτω. Είναι ομοιόμαλλο και το έριο καλύπτει όλο το σώμα πλην του κεφαλιού, του κάτω τμήματος του λαιμού και της κοιλιάς, και των άκρων. Ο χρωματισμός είναι λευκός με εκτεταμένες μαύρες κηλίδες γύρω από τα μάτια, τα αυτιά και το στόμα, καθώς και τα πόδια. Είναι πρώιμη φυλή και η αναπαραγωγική ηλικία των αμνάδων ξεκινά στους 8-9 μήνες. Η μέση γαλακτοπαραγωγή κατά την πρώτη γαλακτική περίοδο είναι 180-250kg. Διακρίνεται για την υψηλή πολυδυμία της και το μέγεθος των τοκετοομάδων είναι συνήθως δύο

αρνιά ανά γέννα. Οι αποδώσεις σε κρέας είναι σχετικώς ικανοποιητικές, κάτι που δεν ισχύει για την ποιότητα των σφαγίων εξαιτίας της μεγάλης εναπόθεσης λίπους. Τα πρόβατα της φυλής παρουσιάζουν ευαισθησία στις μαστίτιδες, καθώς και δυσκολίες προσαρμογής σε περιοχές με υψηλή υγρασία.

Assaf

Η φυλή ASSAF δημιουργήθηκε στην Ισπανία από τη διασταύρωση προβατίνων Castellana ή Churra (φυλές Ισπανίας) με αρσενικά ASSAF (φυλή Ισραήλ), στη συνέχεια το F1 αποτέλεσμα της διασταύρωσης αυτής το διασταύρωσαν με αρσενικό της φυλής MilschschaF και έτσι δημιούργησαν το ASSAF.E. Σταθεροποιημένη πλέον φυλή, με αναγνωρισμένη ομοσπονδία, με γενεαλογικά βιβλία και διατήρηση αρσενικών γεννητόρων υψηλότατης γενετικής αξίας στο κέντρο γενετικής βελτίωσης Βορείου Ισπανίας στην Castilla y Leon. Είναι ζώα που δεν νοσούν εύκολα, προσαρμόζονται σε περιοχές με υψηλές ή χαμηλές θερμοκρασίες και έχουν να επιδείξουν μεγάλη γαλακτοπαραγωγική ικανότητα. Εκτρέφονται κατά το εντατικό σύστημα για μέγιστα αποτελέσματα γαλακτοπαραγωγής.

Μορφολογικά Χαρακτηριστικά

Το πρόβατο ASSAF.E είναι μεγαλόσωμο, με κεφάλι σχετικά ευρυμέτωπο, με επιρρίνιο ελαφρά κυρτό στα αρσενικά και σχεδόν ευθύ στις προβατίνες, αυτιά πλατιά, μακριά και προς τα κάτω με την τάση να γυρίζουν προς τα έξω στο τέλειωμα τους και κάποια μπορεί να φέρουν και κέρατα. Ο κορμός είναι φαρδύς και μακρύς, τα άκρα είναι λεπτά, υψηλά με μυϊκές μάζες στο ανώτερο τμήμα τους όχι πολύ αναπτυγμένες. Ο μαστός είναι καλά τοποθετημένος, αρμονικός και πολύ ανεπτυγμένος. Η ουρά είναι πολύ πλατιά. Η ουρά είναι πολύ πλατιά. Το κεφάλι, τα άκρα κάτω από τον καρπό και τον ταρσό και το μπροστινό μέρος του τραχήλου δεν φέρουν εριοκάλυψη, το υπόλοιπο σώμα φέρει εριοκάλυψη χρώματος λευκού αλλά δεν λείπουν και σε κάποια ζώα οι τριχωμίες.

Βασικά χαρακτηριστικά:

- Ο κορμός είναι φαρδύς και μακρύς, τα άκρα είναι λεπτά.
- Η ουρά είναι πολύ πλατιά.
- Το κεφάλι, τα άκρα κάτω από τον καρπό και τον τارسό και το μπροστινό μέρος του τραχήλου δεν φέρουν εριοκάλυψη.

Αποδόσεις

Το σωματικό βάρος των κριαριών ανέρχεται σε 80-100 κιλά, των προβατίνων σε 60-70 κιλά. Ο δείκτης πολυδυμίας είναι 1,6%. Ο Μ.Ο. γαλακτοπαραγωγής σε 210 ημέρες αρμεγής κυμαίνεται στα 500 lt με μέση λιποπεριεκτικότητα 6,7% και πρωτεΐνη 5,3%. Τα αποδιδόμενα σφάλγια είναι καλής ποιότητας και φέρουν λίγο λίπος.

Κοκοβίτικη

Κοιτίδα

Χωριό Σκοτάνη (παλαιότερα Κόκοβα) στους πρόποδες του όρους Χελμός (νομός Αχαΐας). Η φυλή ονομάζεται και Ακοβίτικη από το χωριό Άκοβα κοντά στα Τρόπαια της Γορτυνίας.

Γενικά

Εκτρέφεται στην κεντρική ορεινή Πελοπόννησο κυρίως στο χωριό Κοντοβάζαινα (Γορτυνία).

Αριθμός καθαρόαιμων ζώων

700-1500 άτομα.

Μέγεθος, βάρος

Μικρόσωμη φυλή. Ύψος ακρωμίου: 63 cm (κριοί), 55 cm (προβατίνες). Σωματικό βάρος: 56 kg (κριοί), 41 kg (προβατίνες).

Μορφολογικά χαρακτηριστικά

Χρωματισμός σώματος λευκός. Κεφαλή είτε λευκή είτε με μαύρους ή κοκκινόμαυρους δακτυλίους γύρω από τους οφθαλμούς, τα αυτιά και το στόμα. Επίσης με κοκκινόμαυρα στίγματα σε όλο το πρόσωπο και τα άκρα. Κεφαλή μικρή, κωνικού σχήματος, πρόσωπο τριγωνικό. Επιρρίνιο ευθύ, αυτιά μικρά, όρθια. Κριοί με μεγάλα και ισχυρά κέρατα, περιελισσόμενα γύρω από τα αυτιά. Θηλυκά ακέρατα. Άκρα κοντά, ισχυρά. Αναμικτόμαλλο. Μήκος ουράς: 31 cm. Πλάτος ουράς: 4 cm.

Αναπαραγωγικά χαρακτηριστικά

Εποχή τοκετών: Δεκέμβριος-Φεβρουάριος. Μέγεθος τοκετοομάδων στη γέννηση: 1 αμνός.

Παραγωγικά χαρακτηριστικά

Γαλακτοπαραγωγή: 50-60 kg. Βάρος απογαλακτισμού αμνών: 15 kg.

Διατροφή και Σταβλισμός

Βόσκηση σε πλούσιες ή φτωχές βοσκές. Χορήγηση μικρών ποσοτήτων δημητριακών και μηδικής κατά την περίοδο του χειμώνα. Σταβλισμός σε παραδοσιακές εγκαταστάσεις.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3^ο

3.1. ΑΝΑΠΑΡΑΓΩΓΗ

3.1.1. Φυσιολογικά χαρακτηριστικά αναπαραγωγής

Οι προβατίνες είναι ζώα εποχιακά πολύοιστρα. Αυτό σημαίνει ότι παρουσιάζουν οίστρο σε περίπτωση που δεν γονιμοποιηθούν κάθε 17 μέρες αλλά όχι σε όλη τη διάρκεια του έτους. Σε συνάρτηση με το γενετικό τους δυναμικό και το γεωγραφικό πλάτος του τόπου, στον οποίο εκτρέφονται, η διάρκεια της περιόδου του φυσιολογικού άνηστρου παραλλάσσει.

Η διάρκεια της κυοφορίας των προβατίνων είναι χαρακτηριστικό με υψηλό σχετικά δείκτη κληρονομησιμότητας και κυμαίνεται από 140 μέχρι 153 μέρες. Στα όμοια γενοτυπικά αρνιά, τα μονόδυμα, κυοφορούνται μία μέρα περισσότερο από τα δίδυμα και δύο μέρες περισσότερο από τα τρίδυμα. Τα αρσενικά κατά γενικό κανόνα, κυοφορούνται περισσότερες μέρες από ότι τα θηλυκά. Η διάρκεια κυοφορίας είναι συντομότερη στις πρωτότοκες προβατίνες σε σύγκριση με τις πολύτοκες.

Ο απογαλακτισμός στα μη γαλακτοπαραγωγής κατεύθυνσης ποιμνία διενεργείται σε ηλικία 10-12 εβδομάδων και σε σωματικό βάρος μεγαλύτερο των 25 κιλών για τα μονόδυμα και 18-20 κιλών για τα δίδυμα. Στα γαλακτοπαραγωγής κατεύθυνσης ποιμνία ο απογαλακτισμός διενεργείται σε ηλικία 25 (πρώιμος) έως 60 (όψιμος) ημερών

3.1.2 Αναπαραγωγική ικανότητα και αιτίες που την επηρεάζουν

Η αναπαραγωγική ικανότητα των προβάτων είναι ζωτικής σημασίας και συνδέεται στενά με την γαλακτοπαραγωγική ικανότητα. Η υψηλή αναπαραγωγική ικανότητα είναι επιθυμητή σε κάθε κατεύθυνση παραγωγής (εριοπαραγωγή, γαλακτοπαραγωγή & κρεοπαραγωγή).

Η αναπαραγωγική ικανότητα των προβατίνων υποδηλώνεται στην πράξη με τον αριθμό των αρνιών, που γεννούνται κατά την κυοφορία, γαλουχούνται και φτάνουν μέχρι τον απογαλακτισμό. Εκφράζεται, όμως, και με το ποσοστό των θηλυκών σε ένα κοπάδι, τα οποία είναι ώριμα για αναπαραγωγή και αναπαραγωγικά δραστήρια.

Η παραλλακτικότητα της αναπαραγωγικής ικανότητας στις προβατίνες, πηγάζει από πολλούς παράγοντες όπως είναι ο οίστρος, η ωοθηλακιορρηξία, η γονιμοποίηση, η εμβρυακή θνησιμότητα και η βιωσιμότητα των αρνιών κατά την περίοδο της γαλουχίας τους.

Παράγοντες που επηρεάζουν την εκδήλωση του οίστρου:

Ο γενότυπος

Η εποχή του έτους

Το γεωγραφικό πλάτος και η κοιτίδα της φυλής

Η ηλικία

Η ώρα του 24ώρου

Η θερμοκρασία του περιβάλλοντος και οι καταπονήσεις

Η γαλουχία

Η διατροφή

Η θρεπτική κατάσταση και η υγεία (παχιές προβατίνες)

Παράγοντες που επηρεάζουν το δείκτη ωοθυλακιορρηξίας:

Ο γενότυπος

Το στάδιο της αναπαραγωγικής περιόδου

Η γαλουχία

Η διατροφή

Παράγοντες που επηρεάζουν την γονιμοποίηση:

Το στάδιο της αναπαραγωγικής περιόδου

Η γαλουχία

Η διατροφή

Παράγοντες που επηρεάζουν την εμβρυακή θνησιμότητα:

Πρώιμη εμβρυακή θνησιμότητα

Προγεννητική θνησιμότητα

Παράγοντες που επηρεάζουν την βιωσιμότητα των αρνιών κατά την περίοδο της γαλουχίας τους.

Η αγωγή της εκτροφής

Ο γενότυπος της προβατίνας και του αρνιού

Το σωματικό βάρος του αρνιού στην γέννηση

Ο τύπος του τοκετού

Το φύλλο του αρνιού

Η ηλικία της προβατίνας

Όμως προκύπτει από τα παραπάνω, για την υψηλή αναπαραγωγική λειτουργία κάθε προβατίνας, οι σημαντικότεροι παράγοντες που την επηρεάζουν είναι ο γενότυπος, η διατροφή και η γαλουχία.

Ο γενότυπος, όσο αφορά την εκδήλωση οίστρου, αναφέρεται κυρίως στις φυλές των προβάτων, όπου η περίοδος φυσιολογικού άνοιστρου ποικίλει. Ο δείκτης ωοθυλακιορρηξίας βρέθηκε σε μερικές φυλές να είναι υψηλά κληρονομήσιμος. Στην βιωσιμότητα του αρνιού κατά τη γαλουχία βασικός δυσμενής παράγοντας του γενότυπου είναι η αιμομιξία, που φανερώνει μειωμένη ζωτικότητα. Εξίσου σημαντικό ρόλο παίζει και το μητρικό ένστικτο στις προβατίνες. Αξίζει βέβαια να σημειωθεί ότι σε μερικές φυλές το μητρικό ένστικτο είναι αρκετά μειωμένο.

Ο υποσιτισμός κατά την διάρκεια την αναπαραγωγικής περιόδου έχει δυσμενείς επιδράσεις στην ομοιόμορφη εκδήλωση οίστρου των προβατίνων. Η πλούσια διατροφή μπορεί να αυξήσει το δείκτη ωοθυλακιορρηξίας. Τόσο τα υψηλά όσο και τα χαμηλά επίπεδα διατροφής μπορούν να αυξήσουν την πρώιμη εμβρυακή θνησιμότητα. Επίσης η σοβαρή ελλειμματική διατροφή κατά τις πρώτες 90 ημέρες της κυοφορίας μπορεί να επηρεάσει ανεπανόρθωτα την ανάπτυξη του εμβρύου, ακόμα και όταν η διατροφή των προβατίνων στο τελευταίο στάδιο της κυοφορίας τους είναι σωστή.

Η γαλουχία αναστέλλει την εκδήλωση του οίστρου. Αυτό γίνεται αντιληπτό με την πρόωρη απομάκρυνση των αρνιών από τις μητέρες τους, οι οποίες μπορούν να εκδηλώσουν οίστρο 30 ημέρες μετά τον τοκετό. Η πρώτη αλλά σιωπηλή ωοθυλακιορρηξία πραγματοποιείται 12-25 ημέρες μετά τον τοκετό, όταν βέβαια η προβατίνα διανύει την αναπαραγωγική περίοδο. Όταν συμβεί το αντίθετο, η γαλουχία

αναστέλλει την δραστηριοποίηση των ωοθηκών και η άνοιστρον περίοδος επιμηκώνεται. Η γαλουχία, επίσης, κατά γενικό κανόνα έχει δυσμενή επίδραση στη γονιμότητα. Το ποσοστό συλλήψεως στις προβατίνες, που ακόμη γαλουχούν, είναι χαμηλότερο από ότι εκείνο στις προβατίνες που βρίσκονται στην ξερά περίοδο.

3.1.3 Απαραίτητες εργασίες καθώς και διατροφικοί χειρισμοί πριν τον τοκετό στα πρόβατα

1. Κατά την περίοδο των οίστρων - οχειών

Δεκαπέντε ημέρες πριν αρχίσουν οι οργασμοί και καθ' όλη την διάρκεια του μαρκάλου στις προς αναπαραγωγή προβατίνες, αυξάνουμε κατά 0,5 κιλό ανά κεφαλή το μείγμα συμπυκνωμένων τροφών (ΜΣΤ). Ένα μήνα πριν τις οχείες γίνεται ο εμβολιασμός της λοιμώδους αγαλαξίας και της χλαμυδιακής αποβολής. Απαραίτητη είναι η συμβουλή του κτηνίατρου.

2. Κατά τους 2 τελευταίους μήνες της κυοφορίας

Κατά τους 2 τελευταίους μήνες της κυοφορίας ιδιαίτερη βαρύτητα πρέπει να δώσουμε στο φαινόμενο της τοξιναιμίας των προβάτων. Συμβαίνει συνήθως, όταν το σιτηρέσιο είναι φτωχό και ανεπαρκές για να καλύψει τις ανάγκες της κυοφορούσας μητέρας σε γλυκόζη. Η πρωταρχική προληπτική αντιμετώπιση γίνεται με την ισορροπημένη διατροφή και ιδιαίτερα με τη σωστή χορήγηση ΜΣΤ στο σιτηρέσιο.

3. Πριν και μετά τον τοκετό 15 έως 20 μέρες πριν τον τοκετό γίνεται εμβολιασμός των προβατινών κατά των κλωστηρηδιάσεων. Λίγες ώρες μετά τον τοκετό πρέπει να χορηγηθεί ενδομυϊκά σελήνιο και βιταμίνη Ε.

4. Κατά τον απογαλακτισμό

Από το τέλος της 2ης εβδομάδας χορηγούνται σταδιακά στα αρνιά άριστης ποιότητας σανός αγρωστωδών κατά προτίμηση μηδικής και συμπυκνωμένες τροφές (ΜΣΤ pellets διαμέτρου 3mm). Σε όλα τα αρνιά 2-3 ημέρες πριν από τον απογαλακτισμό τους χορηγείται ενδομυϊκά σελήνιο και βιταμίνες AD3E και υποδόρια πολυδύναμο εμβόλιο κατά των κλωστηρηδιάσεων. Απαραίτητη είναι η συμβουλή του κτηνίατρου

3.2 ΔΙΑΤΡΟΦΗ

Στόχος της διατροφής των αιγοπροβάτων είναι να εφοδιάσει το ζώο με όλα εκείνα τα απαραίτητα θρεπτικά συστατικά που εξασφαλίζουν την υγεία και τη παραγωγικότητα του ζώου καθώς επίσης και να βελτιώσει τη ποιότητα των προϊόντων που παράγει το ζώο : το γάλα και το κρέας. Επειδή το γάλα αποτελεί την κύρια πηγή εισοδήματος των κτηνοτρόφων, θα δώσουμε ιδιαίτερη έμφαση σ' αυτήν.

Η ποσότητα και η ποιότητα του γάλακτος(τυροκομική απόδοση) που μπορεί να παράγει ένα κοπάδι αιγοπρόβατα, καθορίζεται από τρεις παράγοντες:

- 1) Τη ράτσα των ζώων,
- 2) Τη καθαριότητα και τη ξεκούραση στο μαντρί και
- 3) Τη διατροφή των ζώων.

Επειδή η διατροφή είναι ο σπουδαιότερος από όλους τους παράγοντες και αποτελεί το 50 - 60% του κόστους παραγωγής, θα δώσουμε περισσότερη σημασία.

1. Ποιες ζωοτροφές θα αγοράσουμε ;
2. Σε ποιες ποσότητες θα ταΐσουμε ;

3.2.1 Πριν τη γέννα

Η σπουδαιότερη και κρίσιμότερη περίοδος των αιγοπροβάτων είναι αυτή του τελευταίου μήνα της εγκυμοσύνης, ιδιαίτερα όταν αυτή συμπίπτει με τους χειμωνιάτικους μήνες (Νοέμβριο- Δεκέμβριο- Ιανουάριο- Φεβρουάριο), όπου τα ζώα παραμένουν σταβλισμένα και δεν βγαίνουν στη βοσκή.

Στη διάρκεια των τελευταίων 20 -30 ημερών πριν τη γέννα, η μήτρα με τα έμβρυα μεγαλώνουν πάρα πολύ μέσα στη κοιλιά του ζώου, ιδιαίτερα αν υπάρχει πολυδυμία . Αυτό έχει ως αποτέλεσμα ο χώρος του στομάχου να περιορίζεται σημαντικά και να μικραίνει. Όμως οι ανάγκες του ζώου την ίδια περίοδο, τόσο για να θρέψει τα αρνιά στη μήτρα όσο και για να διαμορφώσει το μαστό του, αυξάνονται πάρα πολύ. Το μικρό στομάχι πρέπει να πάρει πλουσιότερες τροφές "πολυτελείας" σε μικρές ποσότητες.

Είναι καθοριστικό για τη ποιότητα του πρωτογάλατος και την επιβίωση των νεογέννητων αμνοεριφίων, η μάννα να τρώει σωστά και ισορροπημένα ιδιαίτερα μέσα στον χειμώνα. Είναι η περίοδος όπου μπαίνουν τα θεμέλια της

γαλακτοπαραγωγής που ακολουθεί , όπως τα θεμέλια ενός σπιτιού που δεν φαίνονται αλλά πάνω τους στηρίζεται το σπίτι. Έτσι κι εδώ τα ζώα μας πρέπει να τρώνε “βούτυρο με μέλι” την περίοδο αυτή.

Το τάισμα ανά ημέρα που ταιριάζει καλύτερα στη περίοδο αυτή είναι :

- 1- 1,5 κιλό σανός τριφυλλιού ή βρώμης, πλούσιος σε φύλλα και ψιλοκάλαμος (άριστη ποιότητα)
- 0,5 -0,6 κιλά μίγμα γαλακτοπαραγωγής σε πέλλετς (άριστη ποιότητα). Το μίγμα γαλακτοπαραγωγής πρέπει να είναι οπωσδήποτε εμπλουτισμένο με βιταμίνες και μέταλλα. Φτιάχνεται από ποικιλία ζωοτροφών (καλαμπόκι, κριθάρι, σόγια, μελάσα κ.λπ.) για να εξασφαλίζεται η καλύτερη όρεξη του ζώου η οποία μειώνεται λίγο πριν και λίγο μετά τη γέννα.

3.2.2 Μετά τη γέννα.

Η επόμενη φάση του ξεκινήματος της γαλακτοπαραγωγής αμέσως μετά τη γέννα διαρκεί περίπου 60 ημέρες και έχει εξίσου μεγάλη σημασία όπως και η προηγούμενη. Στόχος της διατροφής μας που τώρα πρέπει να είναι πιο επιθετική είναι να βοηθήσει το ανέβασμα της γαλακτοπαραγωγής που αυτή τη περίοδο αυξάνεται ραγδαία. Όσο πιο ψηλά ανεβαίνει η γαλακτοπαραγωγή ενός ζώου στην αρχή (2- 3 κιλά γάλακτος/ ημέρα) τόσο πιο πολύ γάλα θα παράγει μέχρι να στερφέψει και η γαλακτοπαραγωγή του θα κρατήσει περισσότερες μέρες.

Το ημερήσιο τάισμα που ταιριάζει καλύτερα τη περίοδο αυτή είναι:

- 1- 1,5 κιλό σανός τριφυλλιού ή βρώμης

ή 4 - 5 κιλά γρασίδια βοσκής (6 - 7 ώρες σε καλή βοσκή)

- 1 - 1, 5 κιλό μίγμα γαλακτοπαραγωγής.

Όταν το ζώο βόσκει, καλό είναι να τρώει και μικρές ποσότητες από άχυρο.

Το μίγμα γαλακτοπαραγωγής σε πέλλετς , λόγω της θερμικής κατεργασίας του σε 70-80° C, βοηθά στην αύξηση της γαλακτοπαραγωγής και της τυροκομικής απόδοσης του γάλακτος. Οι προστατευμένες πρωτεΐνες που περιέχει, είναι αυτές που εξασφαλίζουν τη παραγωγή και τη ποιότητα . Η διατροφή των ζώων συνεχίζεται με

αυτόν τον τρόπο μέχρι τη περίοδο των επιβάσεων οπότε και χρειάζεται αλλαγή σιτηρεσίου με τονωτικές τροφές.

3.2.3. Νεογέννητα Αμνοερίφια

Τα αρνιά και τα κατσίκια αφού καταναλώσουν το καλής ποιότητας πρωτόγαλα για 3 - 4 ημέρες, θα πρέπει από τη 2^η εβδομάδα και μετά , μαζί με το μητρικό γάλα που θηλάζουν, να έχουν στη διάθεσή τους ειδικό μίγμα απογαλακτισμού σε μικρά πελλετάκια καθώς και σανό αρίστης ποιότητας για κατανάλωση κατά βούληση.

Τα πελλετάκια και ο σανός μοιράζονται σε χώρο ξεχωριστό από τις μάνες ,όπου πρέπει να υπάρχουν και ποτίστρες με νερό.

Στόχος είναι να ξεκινήσουν να τρώνε τα ζώα μας όσο πιο νωρίς γίνεται στερεά τροφή για να εξοικονομήσουμε το πολύτιμο αιγοπρόβειο γάλα που θα πουλήσουμε και να τα αποκόψουμε με καλή σωματική ανάπτυξη χωρίς προβλήματα . Το μίγμα απογαλακτισμού είναι ακριβό επειδή παρασκευάζεται από τις ευγενέστερες πρώτες ύλες ζωοτροφών (γάλα σκόνη, μαγιά, σογιάλευρο κ.λπ.) που είναι κατάλληλες για μωρά. Είναι δε εμπλουτισμένο με ιδιαίτερα υψηλά ποσοστά βιταμινών και μετάλλων που βοηθούν στη σωστή ανάπτυξη των νεαρών ζώων μας.

Ο ρυθμός ανάπτυξης των αμνοερίφιων τη περίοδο αυτή είναι ιδιαίτερα υψηλός και η μετατρεψιμότητα της τροφής που τρώνε σε σωματικό βάρος είναι από 1 - 2 προς 1. δηλαδή για κάθε 1 - 2 κιλά τροφής που τρώνε βάζουν 1 κιλό ζώντος βάρους.

Αυτά τα νούμερα δικαιολογούν και την οικονομικότητα της διατροφής σε πελλετάκια. Αν συγκρίνουμε πόσο κοστίζουν τα 1 - 2 κιλά τροφής απογαλακτισμού που ξοδεύουμε σε σχέση με το 1 κιλό ζώντος βάρους που κερδίζουμε , θα δούμε ότι η σύγκριση αυτή είναι υπέρ του πρώτου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4^ο

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΑΠΟΔΟΤΙΚΟΤΗΤΑ

4.1 Οικονομική αποδοτικότητα

Παρόλο που οι εκτροφείς προβάτων ασκούν το επάγγελμά τους κατά κανόνα με πολλή χαρά και ιδεαλισμό, για οικογένειες οι οποίες εξασφαλίζουν τα προς το ζην από την εκτροφή προβάτων αποτελεί αποφασιστικής σημασίας ζήτημα το τι ύψος εισόδημα μπορούν να αποκομίσουν από την προβατοτροφία. Με τους επιχειρηματικούς οικονομικούς υπολογισμούς γίνεται γνωστή **η οικονομική επιτυχία του επιχειρηματικού κλάδου της προβατοτροφίας κατά τα προηγούμενα έτη**, προκειμένου να εξακριβωθούν σε σύγκριση με το παρελθόν οι αιτίες για πιθανές απώλειες ή αύξηση του εισοδήματος. Ο ενημερωμένος προβατοτρόφος μπορεί έτσι να αντιδρά και να παίρνει συγκεκριμένα μέτρα όσον αφορά στην τεχνική της παραγωγής ή την οργάνωσή της, ώστε να αυξάνεται ή να σταθεροποιείται η απόδοση της επιχείρησης (υπολογισμός ελέγχου).

Σκόπιμος είναι επίσης ένας υπολογισμός της **οικονομικής αποδοτικότητας των σχεδιασμένων επιχειρηματικών εξελίξεων**, π.χ. η είσοδος στην προβατοτροφία, η αύξηση των προβατίνων ή η οργάνωση της άμεσης εμπορευματοποίησης των προϊόντων. Έτσι, είναι δυνατόν να οριοθετηθεί και να μετρηθεί πριν από μια επένδυση η οικονομική αποδοτικότητα του συγκεκριμένου επιχειρηματικού κλάδου (υπολογισμός σχεδιασμού).

Η βάση για κάθε υπολογισμό είναι οι **επιχειρηματικές σημειώσεις**. Καθώς όλες οι προβατοτροφικές μονάδες έχουν διαφορετικές προϋποθέσεις — από τη φυλή των προβάτων, τη διαχείριση των κοπαδιών, την εμπορευματοποίηση ως τιμή αγοράς ζωοτροφής, το κόστος προσωπικού ή το μίσθωμα εκτάσεων—, η εκτίμηση της επιτυχίας της επιχείρησης είναι τόσο πιο ασφαλής, όσο περισσότεροι αριθμοί και στοιχεία που αφορούν στην επιχείρηση εισάγονται στον υπολογισμό. Κατά κανόνα οι σημειώσεις είναι ήδη διαθέσιμες στις επιχειρήσεις με τη μορφή υπολογισμών ή αποδείξεων. Πρέπει μόνο να συγκεντρωθούν στη διάρκεια ενός έτους και να αξιολογηθούν στο τέλος του.

Ύστερα από μια σύντομη εξήγηση του συστήματος υπολογισμού και των επιχειρηματικών οικονομικών όρων, παρουσιάζεται σε ένα παράδειγμα η οικονομική

αποδοτικότητα του επιχειρηματικού κλάδου της προβατοτροφίας. Σε ένα δεύτερο βήμα εξετάζουμε τις κινήσεις που μπορεί να κάνει ο προβατοτρόφος για να βελτιώσει την απόδοσή του στο αντικείμενο.

4.1.1 Υπολογισμός της οικονομικής απόδοσης

Η οικονομική αποδοτικότητα ενός επιχειρηματικού κλάδου εξακριβώνεται με τον υπολογισμό **κέρδους και ζημίας**. Με τα κέρδη που εξασφαλίζει ένας προβατοτρόφος, π.χ. από την παραγωγή αρνιών, αμείβει την εργασία την οποία έχει κάνει ο ίδιος και τα μέλη της οικογένειάς του για την παραγωγή αρνίσιου κρέατος. Επιπλέον, από αυτό το κέρδος υπολογίζεται τόκος για το ιδιωτικό κεφάλαιο που επενδύθηκε στην προβατοτροφική επιχείρηση. Τέλος, το κέρδος είναι η ανταμοιβή για το επιχειρηματικό ρίσκο του προβατοτρόφου. Το κέρδος αμείβει:

- την προσωπική εργασία της οικογένειας του προβατοτρόφου,
- το τοκισμένο ιδιωτικό κεφάλαιο που επενδύθηκε στην επιχείρηση, καθώς και την ιδιωτική έκταση που είναι απαραίτητη για την εκτροφή των προβάτων,
- το επιχειρηματικό ρίσκο της οικογένειας του προβατοτρόφου.

Τα κέρδη ή οι ζημίες προκύπτουν από τη διαφορά μεταξύ απόδοσης και εξόδων ενός επιχειρηματικού κλάδου. Κατά τη διαδικασία αυτή διακρίνουμε μεταξύ άμεσων και κοινών εξόδων. Τα **άμεσα έξοδα** είναι όλα τα έξοδα που μπορούν σαφώς να αποδοθούν σε έναν επιχειρηματικό κλάδο, καθώς έχουν προκληθεί αποκλειστικά από αυτόν.

Τα **κοινά έξοδα** προκαλούνται από διαφορετικούς επιχειρηματικούς κλάδους και πρέπει να κατανέμονται με τη βοήθεια κλειδιών κατανομής. Έτσι, ένας προβατοτρόφος ο οποίος, εκτός από αρνιά παράγει επίσης πατάτες, μπορεί σαφώς να κατατάξει τα έξοδα για τη φροντίδα των οπλών των προβάτων στην προβατοτροφία. Οι σπόροι πατάτας που αγοράζει είναι άμεσα έξοδα του κλάδου της πατατοπαραγωγής. Αντίθετα, τα έξοδα για την απόσβεση, τις επισκευές και τη συντήρηση του τρακτέρ, το οποίο χρησιμοποιεί εξίσου στην εκτροφή των προβάτων και την πατατοπαραγωγή, πρέπει να κατανεμηθούν κατάλληλα και στα δύο αντικείμενα, ανάλογα με τις ώρες χρήσης του οχήματος στο καθένα.

Ως απόδοση χαρακτηρίζεται ο τζίρος και τα έσοδα ενός επιχειρηματικού κλάδου, αλλά και η αξία των προϊόντων ενός επιχειρηματικού κλάδου, τα οποία δεν φτάνουν στην πώληση, π.χ. και το αρνί το οποίο έσφαξε η οικογένεια του προβατοτρόφου για προσωπική κατανάλωση αποτελεί επίσης απόδοση του επιχειρηματικού κλάδου «παραγωγή αρνιών».

Ως ενδιάμεσο αποτέλεσμα του απολογισμού ενός επιχειρηματικού κλάδου αποδεικνύεται η **απόδοση χωρίς άμεσα έξοδα**. Αυτή η παράμετρος ενδείκνυται ιδιαίτερα για να παρουσιάσουμε την αποτελεσματικότητα και την οικονομική

αποδοτικότητα τεχνικών-παραγωγικών μεθόδων και μέτρων. Έτσι, ένας προβατοτρόφος μπορεί, π.χ., να ελέγξει αν αξίζει πραγματικά η χρήση μιας ενισχυμένης συμπυκνωμένης ζωοτροφής. Μέσω της εξακρίβωσης και του συμψηφισμού λίγων δεδομένων, τα οποία είναι απαραίτητα για την απόδοση χωρίς άμεσα έξοδα, μπορεί επιπλέον ο διευθυντής της επιχείρησης, ο οποίος στο πέρασμα των χρόνων δεν μεταβάλλει τίποτα στο προσωπικό, τις κτηριακές εγκαταστάσεις και τα μηχανήματά του, να υπολογίσει γρήγορα την εκάστοτε οικονομική του κατάσταση.

4.1.2 Απόδοση

Από τα πρόβατα μπορούν να προωθηθούν στην αγορά πάρα πολλά διαφορετικά προϊόντα, όπως κρέας, γάλα, μαλλί και δέρματα. Επιπλέον, το πρόβατο μπορεί να καταχωριστεί και ως βοηθητικό μέσο για τα έσοδα από τη **φροντίδα του φυσικού τοπίου**, έσοδα προερχόμενα από προγράμματα περιβαλλοντικής προστασίας ή από αναθέσεις φροντίδας του φυσικού τοπίου από δημόσιους ή ιδιωτικούς φορείς.

Στη Θέση «άλλες αποδόσεις» εμπίπτουν όμως και άλλες **παροχές υπηρεσιών**, όπως έσοδα για γηραιά πρόβατα ή κρατικές ενισχύσεις, οι οποίες δεν θα χορηγούνταν χωρίς την εκτροφή προβάτων (π.χ. υποστήριξη των φυλών προβάτων που απειλούνται με εξαφάνιση). Οι κρατικές ενισχύσεις, οι οποίες παρέχονται ανεξάρτητα από το αν γίνεται αξιοποίηση μιας έκτασης με πρόβατα ή άλλες αγροτικές χρήσεις (π.χ. αξιώσεις για ενισχύσεις που χορηγούνται κατά την καλλιέργεια γεωργικών εκτάσεων) δεν ανήκουν, με την αυστηρή έννοια, στον επιχειρηματικό κλάδο της προβατοτροφίας, συμβάλλουν όμως στο εισόδημα των οικογενειών προβατοτρόφων.

Τελικά, η προβατοτροφία έχει επίσης αποδόσεις, των οποίων η αξία μπορεί να ενταχθεί έμμεσα στο αποτέλεσμα (εξοικονόμηση λιπάσματος σε βοσκοτόπια μέσω της έκκρισης περιττωμάτων και ούρων) ή των οποίων η αξία είναι δύσκολο να εξακριβωθεί (π.χ. η «αξία έκθεσης» κοπαδιών προβάτων σε τουριστικά αξιοποιημένες περιοχές), γι' αυτό δεν λαμβάνεται υπόψη στους υπολογισμούς που ακολουθούν. Αποδόσεις στην προβατοτροφία

- αρνίσιο κρέας
- ζώα εκτροφής
- γηραιά πρόβατα (κέρδος που κατανέμεται στη διάρκεια χρήσης)
- γάλα
- μαλλί, δέρμα
- άλλες αποδόσεις (π.χ. φροντίδα του φυσικού περιβάλλοντος)

Μεταβολή στο μέγεθος του κοπαδιού:

Όταν μέσα στο έτος για το οποίο πρόκειται να εξακριβωθεί η οικονομική αποδοτικότητα έχει πραγματοποιηθεί σημαντική μεταβολή στο κτηνοτροφικό κεφάλαιο, είναι σκόπιμο να την αξιολογήσουμε. Έτσι, μια μείωση του κοπαδιού οδηγεί σε αυξημένες πωλήσεις γηραιών προβάτων και αρνιών, αφού είναι απαραίτητες λιγότερες προβατίνες και ζώα εκτροφής. Η απόδοση εκείνη τη χρονιά υπερεκτιμάται, γι αυτό πρέπει να διορθωθεί σύμφωνα με το μειωμένο κτηνοτροφικό κεφάλαιο. Στην περίπτωση της αύξησης του κοπαδιού, τα πράγματα είναι αντίστροφα. Η απόδοση υποτιμάται, αφού πωλούνται λιγότερα γηραιά πρόβατα και αρνιά. Ταυτόχρονα, αυξάνεται ο αριθμός των εκτρεφόμενων ζώων και μαζί και η αξία του κοπαδιού.

4.1.3 Δαπάνες

Για να μπορούμε να επιτυγχάνουμε τις αναφερθείσες αποδόσεις στην προβατοτροφία, χρειαζόμαστε παράγοντες και μέσα παραγωγής, τα οποία επιφέρουν δαπάνες. Άμεσες δαπάνες είναι εκείνες οι οποίες προκαλούνται άμεσα από την εκτροφή προβάτων. Το μεγαλύτερο μερίδιο εδώ έχουν οι δαπάνες για ζωοτροφές (ζωοτροφές συμπυκνωμένες, μεταλλικών στοιχείων και βασικές ζωοτροφές). Οι επιπλέον αγορασμένες ζωοτροφές συνυπολογίζονται εκεί μετά αντίστοιχα έξοδα και η ιδιωτική παραγωγή ζωοτροφών με τα έξοδα καλλιέργειας ή τα πιθανά κέρδη πώλησης.

Περαιτέρω άμεσες δαπάνες είναι, π.χ., οι πρόσθετες αγορές ζώων (συμπλήρωση του κτηνοτροφικού κεφαλαίου), τα έξοδα για κτηνίατρο και φάρμακα, τα έξοδα προώθησης των προϊόντων στην αγορά, τα έξοδα αναπαραγωγής και εκτροφής κριαριών, τα έξοδα για τη συντήρηση σκύλων, τα έξοδα για φροντίδα των οπλών, κουρά, νερό και ενέργεια για την προβατοτροφική μονάδα, καθώς και για συνδρομές σε συντεχνίες προβατοτρόφων και για ασφάλιση των ζώων. Οι κοινές δαπάνες διαιρούνται στους τομείς των δαπανών διεκπεραίωσης της εργασίας (έξοδα προσωπικού και μηχανημάτων), των δαπανών για κτήρια, εκτάσεις και λοιπές κοινές δαπάνες. Οι δαπάνες εκτάσεων, όπως το μίσθωμα και ο φόρος, κατά κανόνα δεν αποδεικνύονται ξεχωριστά, αλλά συμπεριλαμβάνονται στις δαπάνες παραγωγής για τη βασική ζωοτροφή.

Τα έξοδα διεκπεραίωσης της εργασίας έχουν σημαντικό μερίδιο στα συνολικά έξοδα. Στα έξοδα αυτά υπολογίζουμε τους μισθούς, συμπεριλαμβανομένου του ποσοστού του εργοδότη στην κοινωνική ασφάλιση και την ασφάλιση ατυχήματος, τα καύσιμα, την απόσβεση, τη συντήρηση, την ασφάλιση και το κόστος επιτοκίων για τα μηχανήματα, τις συσκευές και τα ΙΧ οχήματα της επιχείρησης, καθώς και τα έξοδα για την ενοικίαση μηχανημάτων. Στις κτηριακές δαπάνες καταχωρίζεται η απόσβεση, η συντήρηση, η ασφάλιση, το κόστος επιτοκίων, καθώς και το μίσθωμα των προβατοτροφικών κτηρίων, οι σταθμοί αποθήκευσης κοπριάς και τα γκαράζ για τα μηχανήματα και τις συσκευές της προβατοτροφίας. Εκεί

περιλαμβάνονται κονδύλια, όπως τα έξοδα τήρησης βιβλίων, έξοδα γραφείου και διαχείρισης, καθώς και οι γενικές συνδρομές, η ασφάλεια και τα τέλη της επιχείρησης.

4.1.4 Απόδοση χωρίς άμεσες δαπάνες

Οι **άμεσες δαπάνες** συνίστανται σε περισσότερο από τα δύο τρίτα στα έξοδα ζωοτροφών. Στα έξοδα καλλιεργήσιμης ζωοτροφής συμπεριλαμβάνονται τα έξοδα παραγωγής, όπως ο σπόρος, το λίπασμα, η προστασία των φυτών, καθώς και τα έξοδα των μηχανημάτων και των μισθών για τη φροντίδα, την καλλιέργεια και τη συγκομιδή. Συμπεριλαμβάνονται επίσης τα έξοδα της καλλιεργήσιμης έκτασης και του χώρου αποθήκευσης. Μόνο ένα κονδύλι για την αμοιβή της «οικογενειακής εργασίας» δεν έχει συμπεριληφθεί εδώ στα έξοδα.

4.1.5 Κέρδη

Αν δεχτούμε ότι το σύνολο των εγκαταστάσεων (μηχανές, κτήριο διαχείρισης, εξοπλισμός της επιχείρησης) χρηματοδοτήθηκε με ξένο κεφάλαιο και ότι οι εκτάσεις με τα περιουσιακά στοιχεία της επιχείρησης «πληρώνονται» μέσω ενός κονδυλίου μίσθωσης μαζί με τις δαπάνες για την καλλιέργεια ζωοτροφής, τα κέρδη αμείβουν ουσιαστικά εδώ την εργασία και το επιχειρηματικό ρίσκο της οικογένειας του προβατοτρόφου.

4.2 Επιρροές στην οικονομική αποδοτικότητα

Το ύψος των κερδών και επομένως η οικονομική επιτυχία στην προβατοτροφία εξαρτώνται από διαφορετικούς παράγοντες, οι οποίοι μπορούν να επηρεάσουν τον προβατοτρόφο σε μεγάλο βαθμό. Στις ακόλουθες αναλύσεις, σκοπός μας είναι να καταστεί σαφές, π.χ. στην παραγωγή αρνιών, ποιες προϋποθέσεις πρέπει να πληρούνται και ποια μέτρα πρέπει να ληφθούν, ώστε να αυξηθούν τα κέρδη και να μειωθούν οι δαπάνες.

4.2.1. Αύξηση της απόδοσης

4.2.1.1 Αρνιά

Το κέρδος από την πώληση αρνιών είναι αποφασιστικό κριτήριο για το ύψος του κέρδους στην προβατοτροφία. Επομένως έχει σημασία να αναθρέφει κάθε προβατίνα πολλά εμπορεύσιμα αρνιά και αυτά να διοχετεύονται στην αγορά σε όσο το δυνατόν υψηλότερη τιμή. Εδώ παίζει πολύ σημαντικό ρόλο στην παραγωγικότητα των κοπαδιών το λεγόμενο νούμερο παραγωγικότητας. Για μεγάλη επιτυχία στη γονιμοποίηση είναι σημαντικά τα υγιή, γόνιμα μητρικά ζώα, καθώς και τα κριάρια με ανάλογη σεξουαλική απόδοση και ποιότητα σπέρματος. Εκτός από μια καλή απόδοση στη γέννηση αρνιών, που εξαρτάται και από τη φυλή, μεγάλο ρόλο παίζει και η μείωση των απωλειών κατά τη γέννηση και την ανατροφή τους.

"Ένας προβατοτρόφος πρέπει να λαμβάνει πάντα υπόψη του τα ακόλουθα μέτρα:

- Εξασφάλιση των καλύτερων δυνατών συνθηκών περιβάλλοντος και εκτροφής, ιδιαίτερα για τα αρνιά.
- Επαρκής και σωστή προσφορά ζωοτροφής, προσαρμοσμένη στο στάδιο εκτροφής των ζώων, π.χ. γαλουχία, κυοφορία.
- Διαφύλαξη της υγείας του κοπαδιού με τακτική επίβλεψη, πρόληψη και σωστή Θεραπεία.
- Έγκαιρη επιλογή και απομάκρυνση των μη γόνιμων προβάτων.

Εκτός από το νούμερο παραγωγικότητας, σημαντικοί παράγοντες για την οικονομική αποδοτικότητα της παραγωγής αρνιών είναι επίσης η **απόδοσή τους κατά την πάχυνση και ως σφαγίων**. Η αγορά ζητά νεαρό, υψηλό ποιοτικά σφάγιο αρνιού, το οποίο αποδίδει υψηλής διατροφικής αξίας τεμάχια κρέατος μετά την αφαίρεση του λίπους. Μόνο για τέτοια αρνιά ποιότητας μπορούμε να επιτύχουμε υψηλές τιμές. Για να επιτύχουμε αυτά τα ποιοτικά χαρακτηριστικά, πρέπει να παρουσιάσουν τα αρνιά καλές τιμές στην ημερήσια πρόσληψη βάρους, χωρίς ωστόσο να προσλαμβάνουν πολύ λίπος. Ιδιαίτερα στους εκτεταμένους βοσκότοπους συχνά δεν επαρκεί η προσφορά θρεπτικών συστατικών, ώστε να εκπληρώνονται αυτές οι απαιτήσεις. Γι' αυτά συνιστάται η χορήγηση επιπλέον δόσεων ζωοτροφής ενδυνάμωσης, καθώς και μια τελική πάχυνση στο προβατοστάσιο.

Όπως αναφέρθηκε πιο πάνω, με την παραγωγή αρνιών ποιότητας μπορούμε να βελτιώσουμε την τιμή του προϊόντος. Επίσης, με την απευθείας εμπορευματοποίηση του αρνίσιου κρέατος μπορούμε να επιτύχουμε υψηλότερη τιμή. Πρέπει, ωστόσο, να λάβουμε υπόψη ότι η άμεση προώθηση των Προϊόντων από εμάς στην αγορά έχει επίσης ως αποτέλεσμα υψηλότερες δαπάνες: Απαιτούνται επιπλέον χώροι (π.χ. χώρος ψύξης), αυξάνεται ο αναγκαίος χρόνος εργασίας και το κόστος εμπορευματοποίησης (π.χ. τέλη ελέγχου του κρέατος, απομάκρυνση του ακατάλληλου προς βρώση κρέατος, έξοδα για διαφήμιση). Αν είναι απαραίτητες μεγάλες επενδύσεις στο κτήριο, τις συσκευές και τις μηχανές, η άμεση εμπορευματοποίηση αξίζει μόνο για μεγαλύτερο αριθμό αρνιών. Εξάλλου, οι τελικοί καταναλωτές, τα καταστήματα γαστρονομίας και τα κρεοπωλεία περιορίζονται ολοένα και περισσότερο στην αγορά των πολύτιμων κομματιών, όπως είναι οι μπριζόλες ή το μπούτι, έτσι ώστε ο προβατοτρόφος που προωθεί τα προϊόντα του απευθείας στην αγορά πρέπει να βρίσκει εναλλακτικές δυνατότητες αξιοποίησης για τα τμήματα κρέατος με μικρότερη ζήτηση. Μια περαιτέρω δυνατότητα για αύξηση της τιμής παραγωγής έγκειται στην εκμετάλλευση των εποχιακών διακυμάνσεων των τιμών. Μια στοχοθετημένη μεταφορά της κύριας εποχής γέννησης αρνιών στις φυλές που αναπαράγονται όλο τον χρόνο μάς επιτρέπει να έχουμε στη διάθεσή μας ώριμα προς σφαγή αρνιά τις περιόδους που οι τιμές είναι υψηλές. Αν δεν, πρόκειται να μετατεθεί ο χρόνος γέννησης αρνιών και η φυλή αναπαράγεται εποχιακά, είναι

δυνατόν να επισπεύσουμε τον χρόνο πάλησής τους στο διάστημα των υψηλότερων τιμών μέσω εντατικότερης πάχυνσης των αρνιών. Ωστόσο, στις αξιώσεις υψηλότερων τιμών αντιπαράθεται επίσης το αυξημένο κόστος με τη μορφή των υψηλότερων εξόδων για ζωοτροφή ή πιθανών μειώσεων στην ποιότητα εξαιτίας εντατικότερης πάχυνσης.

4.2.1.2 Ενήλικα πρόβατα, μαλλί, δέρματα

Τα έσοδα που πρόκειται να προέλθουν από αυτά τα προϊόντα πρέπει να τα κατατάξουμε μάλλον στα μικρά. Η εμπορευματοποίηση ενήλικων προβάτων γίνεται όλο και πιο προβληματική, καθώς το κρέας τους δεν μπορεί να προωθηθεί στην αγορά του εσωτερικού ως φρέσκα κρέας. Πωλείται δε καλύτερα με τη μορφή προϊόντων επεξεργασίας (π.χ. σαλάμι). Καθώς η αξία ενός ενήλικου προβάτου είναι μικρή κατά την επιλογή ζώων με επιθυμητά χαρακτηριστικά, ο προβατοτρόφος πρέπει να επιδιώκει τη μέγιστη δυνατή διάρκεια χρήσης του στο κοπάδι. Δυστυχώς, ακόμα και στην αξία του μαλλιού επήλθε με το πέρασμα των ετών τεράστια μείωση, έτσι ώστε το κέρδος του δεν συμβάλλει σημαντικά στην οικονομική αποδοτικότητα της προβατοτροφίας. Ωστόσο, μέσω της αποφυγής των ακαθαρσιών του μαλλιού και της καλύτερης ταξινόμησής του, μπορούν να βελτιωθούν οι τιμές του. Τα δέρματα των απευθείας εμπορευματοποιημένων σφαγίων μπορούν να προωθηθούν στην αγορά ως ακατέργαστα ή κατεργασμένα δέρματα. Από τα εκάστοτε κέρδη πρέπει να αφαιρούνται τα ανάλογα έξοδα επεξεργασίας (αλάτι, βυρσοδεψία).

4.2.1.3 Λοιπές αποδόσεις

Στο επιχειρησιακό οικονομικό αποτέλεσμα του προβατοτρόφου συμβάλλουν σε αυξανόμενο βαθμό και οι εξισωτικές πληρωμές για αποδόσεις της προβατοτροφίας. Σε μεμονωμένες περιπτώσεις, **οι αμοιβές της παροχής υπηρεσιών φροντίδας του φυσικού περιβάλλοντος** ξεπερνούν κιόλας τα κέρδη των πωλήσεων από την παραγωγή αρνίσιου κρέατος.

Κατά τη βόσκηση μεγάλων προστατευόμενων εκτάσεων συχνά πρέπει να διανύονται μεγάλες εκτάσεις για μικρή προσφορά ζωοτροφής, πράγμα που μπορεί να μεταφραστεί σε υψηλότερα έξοδα μεταφοράς ή σε μικρότερη πρόσληψη ζωοτροφής εξαιτίας μεγαλύτερων αποστάσεων βόσκησης, μικρότερης καθημερινής πρόσληψης βάρους ή μεγαλύτερων απωλειών αρνιών. Παρόλο που κατά κανόνα αυτές οι προσφορές για ανάληψη καθηκόντων φροντίδας του φυσικού περιβάλλοντος είναι κερδοφόρες, πρέπει πάντα να εξετάζεται σε κάθε μεμονωμένη περίπτωση αν αυτό είναι συμφέρον για την προβατοτροφική μας μονάδα.

4.2.2 Μείωση των δαπανών

Κατά τη μείωση των εξόδων, ο προβατοτρόφος δεν πρέπει να εξοικονομεί άσκοπα απ όλες τις πληρωμές, αλλά να αρχίσει μεθοδικά από εκεί όπου είναι δυνατόν να επιτευχθεί το μέγιστο αποτέλεσμα. Καθώς μεγάλο μέρος των κονδυλίων κόστους είναι ανεξάρτητο από τις αποδόσεις, δηλαδή η προβατίνα προξενεί σχεδόν όλα τα

έξοδα, ανεξάρτητα από το πόσα εμπορεύσιμα αρνιά παράγει, είναι πάντα σημαντικό κατά την εξοικονόμηση εξόδων να προσέχουμε το νούμερο παραγωγικότητας, αφού μόνο έτσι μπορούμε να καταναείμουμε τα έξοδα για την εκτροφή της προβατίνας σε πολλά έσοδα από τα αρνιά.

4.2.2.1 Άμεσες δαπάνες

Όπως αναφέρθηκε ήδη, οι δαπάνες για τις ζωοτροφές καταλαμβάνουν το μεγαλύτερο τμήμα των άμεσων εξόδων, καθώς και των συνολικών εξόδων. Γι' αυτό είναι σημαντικό για μια επιτυχημένη προβατοτροφική μονάδα να διατίθενται αρκετά οικονομικά συμφέροντα βοσκοτόπια και εκτάσεις για την παραγωγή καλλιεργήσιμης ζωοτροφής. Μπορεί να γίνει αντιληπτό ότι οι ζωοτροφές που χρησιμοποιούνται για την εκτροφή σε προβατοστάσιο έχουν μεγαλύτερο κόστος παραγωγής από τη βοσκή. Εκτός από το μεγαλύτερο κόστος παραγωγής ανά μονάδα ενέργειας της χειμερινής ζωοτροφής, πρέπει να συνυπολογίσουμε τη μεγαλύτερη δαπάνη σε εργασία, καθώς και την κατανάλωση ρεύματος και πετρελαίου κατά τη διατροφή των ζώων. Οι δαπάνες ζωοτροφών μπορούν επομένως να μειωθούν, αν μειώσουμε τις ημέρες διαμονής των προβάτων σε προβατοστάσια.

Φυσικά ο τόπος όπου βρίσκεται η προβατοτροφική μας μονάδα και μαζί τα κλιματικά δεδομένα καθορίζουν ουσιαστικά πόσο καιρό είναι δυνατή η βόσκηση. Επομένως σε περιοχές όπου είναι αναμενόμενα μακρά διαστήματα εκτροφής των ζώων σε χειμερινά προβατοστάσια, θα πρέπει να συλλογιστούμε καλά την ανάπτυξη ενός κοπαδιού προβάτων. Ακόμα και για τη συμπυκνωμένη τροφή, πρέπει να υπολογίζουμε υψηλότερες δαπάνες εργασίας και μεγαλύτερο κόστος απ' ό,τι για τη βοσκή της προβατοτροφικής μονάδας. Επιπλέον, είναι συνήθως ακριβότερη ανά ενεργειακή μονάδα απ' ό,τι η βοσκή. Από την άλλη πλευρά, η χορήγηση συμπυκνωμένης ζωοτροφής σε φάσεις υψηλότερων απαιτήσεων απόδοσης των προβάτων και των αρνιών είναι απολύτως λογική, για να επιτυγχάνονται υψηλά νούμερα παραγωγικότητας και εύσαρκα αρνιά ποιότητας. Γι' αυτό και η στοχοθετημένη χρήση συμπυκνωμένης τροφής και ο υπολογισμός της καλύτερης σύνθεσης των μερίδων αποτελούν τις προϋποθέσεις για την οικονομική παραγωγή αρνιών. Εκτός από μια διατροφή που ανταποκρίνεται στα ζώα και την απόδοσή τους, σε ένα υγιές κι επομένως οικονομικό κοπάδι ταιριάζουν οι άψογες συνθήκες εκτροφής και τα έγκαιρα, κατάλληλα μέτρα φροντίδας. Η καταπολέμηση των παρασίτων ή η φροντίδα των οπλών είναι π.χ. μέτρα των οποίων η παράλειψη μπορεί να έχει εκτεταμένες συνέπειες. Έτσι, τα άρρωστα πρόβατα ή αρνιά επιφέρουν αυξημένες κτηνιατρικές δαπάνες και αποφέρουν μικρότερα κέρδη εξαιτίας της μειωμένης τους απόδοσης.

Μεγάλη σημασία εκτός από τις δαπάνες ζωοτροφών έχουν συχνά οι δαπάνες εμπορευματοποίησης. Εδώ συγκαταλέγονται π.χ. οι προμήθειες των εμπορών και των συντεχνιών παραγωγών, αλλά και οι μεταφορές στους σταθμούς σφαγής, στους τόπους συγκέντρωσης αρνιών ή σε πελάτες, καθώς και τα τέλη για τον έλεγχο του κρέατος, την απομάκρυνση του ακατάλληλου προς βρώση κρέατος και τη διαφήμιση.

Ιδιαίτερα η πώληση σε τελικούς καταναλωτές συνδέεται με υψηλές δαπάνες σε αυτό τον τομέα. Ορισμένα από αυτά τα έξοδα σχετίζονται άμεσα με το εμπορευματοποιημένο αρνί (π.χ. εμπορικά τέλη), άλλα μπορούν να μειωθούν για κάθε αρνί με την εμπορευματοποίηση μεγαλύτερων παρτίδων.

4.2.2.2 Δαπάνες διεκπεραίωσης της εργασίας

Οι δαπάνες διεκπεραίωσης της εργασίας συνίστανται, όπως έχουμε ήδη αναφέρει, στον τομέα της μηχανικής εργασίας —εδώ συγκαταλέγονται π.χ. οι καύσιμες και λιπαντικές ύλες, η μίσθωση μηχανημάτων, η απόσβεση, η συντήρηση και τα ασφάλιστρα για μηχανές, καθώς και του επιχειρηματικού επιβατικού οχήματος— και της προσωπικής εργασίας (π.χ. μισθοί άλλων προσώπων, επιχειρησιακή ασφάλιση ατυχήματος). Καθώς είναι σε ορισμένο βαθμό δυνατή η μηχανοποίηση συγκριμένων εργασιών στην παραγωγή αρνιών, ο προβατοτρόφος μπορεί να αντικαταστήσει υψηλές δαπάνες προσωπικού με πιο χαμηλές δαπάνες μηχανών. Έτσι η αγορά ταινιών διατροφής για τη διατροφή στο προβατοστάσιο είναι συχνά πιο οικονομική απ ότι ο διορισμός ανθρώπινου δυναμικού που θα ταΐζει τον χειμώνα με το χέρι τα ζώα.

Από την άλλη πλευρά, το διορισμένο ειδικό προσωπικό (βοσκοί) πρέπει να απασχολείται πλήρως στη διάρκεια του έτους, ώστε να δικαιολογούνται οι δαπάνες γι' αυτό. Επομένως **η εκτροφή σε φυλασσόμενα κοπάδια** π.χ. είναι σκόπιμη από ένα μέγεθος κτηνοτροφικού κεφαλαίου τουλάχιστον 350 προβατίνων και πάνω. Εκτός από τις αμοιβές απασχολούμενου προσωπικού, πολλά έξοδα στον τομέα της διεκπεραίωσης εργασίας, όπως οι αποσβέσεις και οι ασφαλίσεις μηχανών, είναι ανεξάρτητες από το μέγεθος του κτηνοτροφικού κεφαλαίου (τα λεγόμενα πάγια έξοδα). Έτσι, τα μικρά κοπάδια έχουν μεγαλύτερη επιβάρυνση εξόδων, καθώς τα πάγια έξοδα κατανέμονται σε λίγα μόνο ζώα.

4.2.2.3 Κτιριακές δαπάνες

Ανάλογα με τις κλιματικές συνθήκες, τα πρόβατα στεγάζονται στο προβατοστάσιο κατά κανόνα μόνο τον χειμώνα για 3-5 περίπου μήνες. Αυτό σημαίνει ότι τα έξοδα για το προβατοστάσιο και τις απαιτούμενες εγκαταστάσεις (π.χ. σταθμοί αποθήκευσης κοπριάς) πρέπει να είναι ανάλογα χαμηλά για να δικαιολογούν μια τόσο μικρή χρήση ετησίως. Ευτυχώς, το πρόβατο έχει μικρές κτηριακές απαιτήσεις. Γι' αυτό κατά την οργάνωση μιας προβατοτροφικής μονάδας πρέπει να εξετάζουμε πρώτα αν υπάρχουν διαθέσιμα κατάλληλα παλαιά κτήρια για τη στέγαση των προβάτων. Αν δεν υπάρχουν τέτοια, πρέπει να προσπαθήσουμε στην περίπτωση ανέγερσης νέου κτηρίου να διατηρήσουμε το επενδυτικό κόστος σχετικά χαμηλά. Τα προβατοστάσια με μεγάλο κατασκευαστικό κόστος πρέπει να αποσβένουν τις υψηλές ετήσιες δαπάνες τους μέσω της υψηλότερης παραγωγής αρνιών, της χαμηλότερης απώλειας αρνιών και της καλύτερης ημερήσιας πρόσληψης βάρους, για να μπορούν να πραγματοποιούνται τα ίδια κέρδη, όπως στην περίπτωση των πιο οικονομικών

κτηρίων. Γι αυτό και πρέπει να πραγματοποιούμε συγκρίσεις κόστους όσον αφορά στην επιλογή των υλικών (μασίφ ξύλο ή λεπτά φύλλα), την πρακτικότητα των κτηριακών κατασκευών και τα τρέχοντα λειτουργικά έξοδα (π.χ. πόσο επιρρεπές είναι σε επιδιορθώσεις, ασφάλεια πυρός) και αναλόγως να αποφασίσουμε.

4.2.2.4 Λοιπές δαπάνες

Στις υπόλοιπες (κοινές) δαπάνες υπολογίζονται οι συνδρομές, τα τέλη και τα ασφάλιστρα που δεν προκαλούνται άμεσα από έναν επιχειρησιακό κλάδο (π.χ. αστική ευθύνη της επιχείρησης, συνδρομή στο σωματείο των οικοδόμων), τα έξοδα τήρησης λογιστικών βιβλίων και οι φοροτεχνικές συμβουλές, καθώς και οι συνολικές δαπάνες γραφείου και διαχείρισης. Αυτά τα έξοδα μπορεί να είναι ανάλογα υψηλά και δεν πρέπει σε καμία περίπτωση να διαφεύγουν της προσοχής του προβατοτρόφου. Είναι σημαντικό να αναλύεται τακτικά ποια δαπάνη είναι ιδιαίτερα υψηλή και αν είναι δυνατόν να επιτυγχάνεται μείωσή της.

4.3 Σύνοψη

Τα πρόβατα εκτρέφονται για τους πιο διαφορετικούς λόγους. Αν όμως ο προβατοτρόφος στοχεύει σε ένα εισόδημα από την εκτροφή τους, πρέπει με την εργασία και την έκταση που επενδύει να πραγματοποιεί το μέγιστο δυνατό κέρδος. Αποφασιστική σημασία για την οικονομική επιτυχία έχει το κέρδος από την πώληση αρνιών ανά προβατίνα. Αυτό το επιτυγχάνει ο προβατοτρόφος, πέρα από την αύξηση της τιμής των αρνιών, πρωταρχικώς μέσω της βελτίωσης της παραγωγικότητας. Η αμοιβή μέτρων φροντίδας του φυσικού περιβάλλοντος μπορεί υπό όρους να ρίξει στη δεύτερη θέση τα έσοδα από την πώληση αρνιών, ωστόσο πρέπει να λαμβάνονται υπόψη ανάλογες μειονεκτικές συνθήκες ή επιρροές.

Από την πλευρά των εξόδων, η χρήση πιο οικονομικών αλλά αποδοτικών ζωοτροφών αποτελεί σημαντικό κριτήριο για να αυξηθεί το κέρδος από την προβατοτροφία. Κατά κανόνα, η βοσκή είναι η πιο οικονομική ζωοτροφή και θα πρέπει να διατίθεται όσο περισσότερες ημέρες του χρόνου είναι δυνατόν. Εκτός αυτού, η προβατοτροφία δεν αντέχει τις υψηλές επενδύσεις σε κτήρια ή μηχανήματα. Γι' αυτό πρέπει πριν από κάθε αγορά ή κατασκευή, να ελέγχεται αν υπάρχουν πιο συμφέρουσες εναλλακτικές. Η οικονομική επιτυχία στην προβατοτροφία εξαρτάται από:

- Το ύψος των κερδών που αποφέρουν τα αρνιά (κατάσταση αγοράς, νούμερο παραγωγικότητας) και την αμοιβή για την παροχή υπηρεσιών στη φροντίδα του περιβάλλοντος.
- Την επαρκή διαθεσιμότητα οικονομικής ζωοτροφής.
- Τις σύντομες περιόδους σταβλίσματος σε όσο το δυνατόν πιο οικονομικά κτήρια.

4.4 ΚΟΣΤΟΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΜΙΑΣ ΠΡΟΒΑΤΟΤΡΟΦΙΚΗΣ ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΗΣ ΔΥΝΑΜΙΚΟΤΗΤΑΣ 160 ΠΡΟΒΑΤΙΝΩΝ ΣΤΟ ΦΕΝΕΟ ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ.

Αριθμός προβάτων: 160

Γέννησαν :120

ΕΞΟΔΑ

Ποσότητα συμπυκνωμένων ζωοτροφών.

24 τόνοι x 0,30€/ κιλό καλαμπόκι =7200 €.

24τονοι x 0.40€/κιλό βαμβακόπιτα =9600 €.

ΠΟΣΟΤΗΤΑ ΧΟΝΔΡΟΕΙΔΩΝ ΖΩΟΤΡΟΦΩΝ

1500 μπάλες τριφύλλι x 25 κιλά = 37500 κιλά.

37,500 x 0,22 €/Kg = 8250 €.

ΚΤΗΝΙΑΤΡΙΚΑ ΦΑΡΜΑΚΑ

1200 €

ΣΥΝΟΛΟ: 26250 €

ΕΣΟΔΑ

Παραγωγή γάλακτος .

22,000 κιλά x 0,96€ = 21120 €.

ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΚΡΕΑΤΟΣ

140 αρνιά -> 1360 κιλά κρέας.

1360κιλάx 6 € = 8160 €.

ΕΠΙΔΟΤΗΣΕΙΣ

120 x 20 € = 2400 €

ΣΥΝΟΛΟ: 31680€

ΚΑΘΑΡΟ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΟ ΕΙΣΟΔΗΜΑ.

ΕΣΟΔΑ: 31680€

ΕΞΟΔΑ: 26250€

ΚΑΘΑΡΟ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΟ ΕΙΣΟΔΗΜΑ ΘΑ ΕΧΟΥΜΕ :

5430€

Επίλογος

Σε ότι αφορά τις Ευρωπαϊκές χώρες η εκτροφή των προβάτων διαδόθηκε αρχικά σε όλες εξ αιτίας των αναγκών σε μαλλί. Στην συνέχεια όμως, από την εποχή που μεγάλες εκτάσεις αναδασώθηκαν και κυρίως από τη δημιουργία μεγάλων αστικών κέντρων που είχαν ανάλογες ανάγκες σε κρέας και γάλα, τα πρόβατα περιορίστηκαν στις περιοχές όπου η εκτροφή βοοειδών ήταν δύσκολη.

Μέχρι την τελευταία εικοσιπενταετία το είδος και ο τύπος των εκτρεφόμενων ζώων, καθώς και το επίπεδο αναπτύξεως της κτηνοτροφίας μιας χώρας, εξαρτιόταν στενά από τις γεωφυσικές και οικονομικές συνθήκες που επικρατούν σ' αυτή. Το μεγαλύτερο μέρος επιφάνειας της Ελλάδας κατατάσσεται στις ορεινές εκτάσεις, παρουσιάζει δηλαδή έντονη κλήση και συνήθως μειωμένη ή τέλεια έλλειψη δενδρώδους βλάστησης. Ταυτόχρονα οι κλιματολογικές συνθήκες που επικρατούν, ευνοούν την φυσική βλάστηση κατά ορισμένες μόνο περιόδους του έτους, που είναι μικρή σχετικά διάρκειάς.

Ανεξάρτητα από την κύρια παραγωγική κατεύθυνση που έχει μια προβατοτροφική επιχείρηση, η αποδοτικότητα του προβάτου καθορίζεται από την αναπαραγωγική ικανότητα των ενήλικών ζώων και τη βιωσιμότητα των αρνιών που γεννιούνται. Έτσι ο αριθμός των αρνιών που είναι δυνατόν να πουληθεί κάθε χρόνο και κατά την διατηρούμενη προβατίνα είτε ως σφαγεία, είτε ως γεννήτορες, είναι το χαρακτηριστικό που φανερώνει την επιτυχία ή όχι της επιχείρησης.

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Ο συγγραφέας θα ήθελε να ευχαριστήσει τον επιβλέποντα καθηγητή του Χατζηζήση Λάμπρο για την βοήθεια του στην τελειοποίηση αυτής της εργασίας.

ΔΗΛΩΣΗ

Δηλώνω ότι η εργασία αυτή είναι αποτέλεσμα προσωπικής προσπάθειας και είναι συμβατή με τις προδιαγραφές που έχει θέσει το πανεπιστήμιο σχετικά με τους κανόνες κλοπής πνευματικής ιδιοκτησίας. Περιεχόμενο της εργασίας αυτής δεν έχει χρησιμοποιηθεί σε άλλη εργασία.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Εκτροφή Μικρών Μηρυκαστικών Τόμος Α – Προβατοτροφία Νίκου Κ. Κατσαούνη, καθηγητής Κτηνιατρικής Σχολής Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης. Εκδόσεις Αδελφών Κυριακίδη ΑΕ.
- Πρακτική προβατοτροφία. Εκτροφή- Αναπαραγωγή – Φυλές- Υγιεινή - Προϊόντα - Νομοθεσία. - ChristianMendel Εκδόσεις: Βασδέκης.
- Αγροτικό κτηνιατρείο Καλλιάνοι, Ορεινή Κορινθία.
- Διεύθυνση Γεωργίας Κορινθίας.
- Από Γεωπονικό Πανεπιστήμιο Αθηνών
<http://www.aua.gr/probata/index.php?id=74>
- Κτηνοτροφία στον Νομό Αρκαδίας
<http://www.elet.gr/uploads/6o%20praktika.pdf>
- Εκτρεφόμενα αγροτικά ζώα
<http://digitalschool.minedu.gov.gr/modules/ebook/show.php/DSGL-C126/76/619,2253/>
- Αιγοπροβατοτροφία Νικολάου Ευάγγελος ΤΕΙ ΗΠΕΙΡΟΥ ΑΡΤΑ.
- Ινστιτούτο Γεωργοοικονομικών και Κοινωνιολογικών Ερευνών Εθνικό Ίδρυμα Αγροτικής Έρευνας www.agroepiloges.gr .
- Λιβαδοπονία και προστατευόμενες περιοχές –Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και τροφίμων.